

INIMĂ RECE

WILHELM HAUFF

CUPRINS

(Partea întâi)

I

Cine călătoreşte prin ţara Suabilor, acela să nu scape prilejul de a—şi plimba ochii măcar niţeluş prin Pădurea Neagră; nu de dragul copacilor deşi nu se găsesc oriunde atâţia brazi nemaipomenit de mulţi şi ţâşnind, ca într—o vedenie, spre cer; însă de dragul oamenilor, care se deosebesc în chip ciudat de toată omenirea din jur. Ei sunt mai înalţi decât oamenii obişnuiţi, au spete late, mădulare puternice şi, în totul de tot, se pare că aerul întremător, care lunecă dimineaţa printre brazi, îi dăruie încă din tinereţe cu plămâni mai slobozi, cu ochi mai ageri şi cu o fire mai deschisă, chiar dacă mai aspră, decât ale locuitorilor de prin şesuri şi văi. Dar nu numai prin statură şi prin felul de a fi, ci şi prin datini şi port aceşti oameni nu—şi găsesc pereche printre semenii lor din afara pădurii. Mai frumos decât toţi se îmbracă pădurenii din ținutul Baden; bărbaţii îşi lasă barba să crească în jurul feţei, aşa cum li—e dată ea de la natură; pieptarele negre, pantalonii uriaşi, strâns încreţiţi, ciorapii roşii, pălăriile ţuguiate, cu marginile largi, le dau o înfățișare aparte, în acelaşi timp serioasă, plină de greutate. Aici, cei mai mulți sunt sticlari, însă fac şi ceasornice, cu care umblă o jumătate de lume, ca să le vândă. În cealaltă parte a pădurii trăieşte o spiţă din acelaşi neam; doar că munca şi îndeletnicirile lor au născut alte datini şi obiceiuri decât ale sticlarilor. Ei trăiesc de pe urma pădurii; doboară şi curăţă brazii, îi mână cu plutele în jos pe Nagold până la Neckar şi de acolo pe apa Rinului, la vale, spre Olanda; chiar şi marea îi cunoaşte pe aceşti bărbaţi din Pădurea Neagră, care coboară de sus cu plutele lor lungi. Opresc pe rând în toate oraşele lipite de malul fluviului şi îşi aşteaptă semeţ cumpărătorii care ar avea nevoie de buştenii şi de scândurile lor; dar bârnele cele mai groase şi lungi ei le vând, pe bani grei, olandezilor, care le folosesc la construcţia de vase. Astfel, oamenii aceştia duc o viaţă aspră, călătorind întruna. Bucuria lor e să zboare la vale pe pluta de lemn, necazul — să urce din nou pe mal. De aceea şi portul lor seamănă prea puţin cu portul sticlarilor, care locuiesc în partea cealaltă a pădurii. Pieptarul e din pânză închisă la culoare, de pe umerii largi coboară nişte bretele verzi de lăţimea unei palme iar din buzunarul pantalonilor de piele neagră se iveşte întotdeauna, ca semn al nobleței, parmacul de alamă; însă mândria lor sunt cizmele, poate cele mai mari din câte se poartă azi pe lume; căci le poţi trage cu vreo două palme mai sus de genunchi şi, umblând cu asemenea încălțări nu ţi se udă picioarele chiar dacă le scufunzi la trei şchioape în apă.

Până nu de mult, aceşti pădurari încă mai credeau în duhurile pădurii şi abia de curând li s—a mai scos din cap deşertăciunea. Curios e însă că şi duhurile care, după credinţele vechi, ar hălădui prin Pădurea Neagră, s—au împărţit în două, după cele doua feluri de îmbrăcăminte. Spuneau de pildă unii că Omuleţul—de—sticlă, un duh blând, mititel, măsurând vreo trei şchioape şi jumătate, nu s—ar arăta niciodată altfel decât cu o pălărioară ţuguiată, având marginile largi, cu pieptăraş, cu pantaloni încreţiţi şi cu ciorăpiori roşii. Altul, în schimb, căruia îi zicea Michel Olandezul şi care locuia în partea cealaltă a pădurii, era un găligan uriaş, spătos, îmbrăcat în portul plutaşilor, şi mulţi dintre aceia care jurau că—l văzuseră dădeau a înţelege că n—ar vrea să plătească din punga lor atâţia viţei câţi îi trebuie lui ca să—i ajungă pielea pentru o pereche de cizme.

„Are nişte cizme, spuneau ei, încât un om ca toţi oamenii ar intra în ele până la gât ".

Şi mai spuneau că din gura lor nu iese decât adevărul, nimic umflat.

Cu aceste duhuri ale pădurii, un tânăr de prin partea locului cică ar fi păţit o istorie, pe care vreau să v—o povestesc.

Trăia deci, în Pădurea Neagră o văduvă, pe nume Barbara Munk; soţul ei fusese cărbunar şi, după ce acesta muri, văduva îl tot îndemna şi—l pregătea pe feciorul ei de şaisprezece ani pentru aceeaşi meserie.

Tânărul Peter Munk, băiat chipeş, se lăsa în voia mamei, că doar nu învăţase alta nici de la tatăl său — şi, cât era săptămâna de lungă, sta şi se afuma lângă cuptor sau, negru, plin de funingine, speriind oamenii, bătea străzile oraşelor în căutare de muşterii pentru cărbunii lui. Dar cărbunarul are îndeobşte destul timp să se gândească şi la sine şi la ceilalţi şi, când Peter Munk sta lângă cuptorul său, atunci arborii întunecoşi ai pădurii, şi liniştea din jur îi strecurau în suflet jale şi dor nelămurit, îl mâhnea ceva, îl supăra ceva, nu ştia nici el ce anume. Până la urmă găsi pricina: îl nemulţumea starea lui.

„Un cărbunar negru şi singuratic, gândea el. Asta înseamnă să trăieşti în ticăloşie. De câtă cinste se bucură sticlarii, ceasornicarii, chiar şi lăutarii în serile de duminică! Iar când eu, Peter Munk, spălat şi periat, mă înfăţişez cu pieptarul de sărbătoare al tatii, cu nasturi de argint, cu ciorapii roşii nou—nouţi, şi când vine cineva în spate şi se întreabă cine—o fi domnişorul ăsta chipeş şi îi plac ciorapii şi mersul meu — atunci, numai ce mă ajunge din urmă şi mă vede la faţă, îşi spune în gând: „Ah, ăsta nu—i decât Peter, cărbunarul!"

De altminteri, şi pe plutaşii de dincolo, Peter îi jinduia din adâncul inimii. Când zdrahonii aceia veneau pe—aici în costumele lor arătoase, cu nasturi, catarămi şi lanţuri de o sută de ocale atârnate la piept, când măsurau din ochi perechile de dansatori, stând crăcănaţi şi mândri, înjurând şi trăgând fumul, asemenea celor mai nobili olandezi, din pipele lor de lut ars, lungi de—un cot — atunci Peter vedea în plutaşi adevăraţi idoli ai fericirii. Iar când fericiţii aceştia, vârându—şi mâna în buzunar şi scoţând la iveală câte un pumn de taleri maşcaţi, se apucau să arunce zarurile, cinci guldeni încolo, zece încoace — atunci Peter simţea că—şi iese din minţi şi se furişa tulburat până la coliba lui; căci nu o dată, seara, la sărbători, văzuse pe câte un „domn al lemnului" pierzând la joc mai mult decât agonisea bietul de taică—său într—un an. Erau mai cu seamă trei asemenea plutaşi dintre care Peter nu ştia pe care să—l admire mai mult. Primul, un bărbat înalt şi gros, cu obrajii rumeni, avea faima celui mai bogat om din împrejurimi. I se spunea Ezechiel—cel—gros. Acesta călătorea de câte două ori pe an la Amsterdam, cu lemn de construcţie, şi găsea de fiecare dată prilejul să—l vândă cu atâta mai scump decât alţii încât se întorcea frumuşel cu vaporul, pe când ceilalţi veneau pe jos. Al doilea era cel mai înalt şi mai uscăţiv bărbat din toată pădurea. I se spunea Schlurker—cel—lung. Pe acesta Peter Munk îl jinduia pentru curajul său neobişnuit; se încontra cu oamenii cei mai de vază: la cârciumă, să fi fost înghesuiala cât de mare, Schlurker ăsta ocupa mai mult loc decât patru inşi din cei mai graşi, luaţi laolaltă; ba se proptea în coate pe toată lăţimea mesei, ba îşi lungea câte un picior pe bancă, dar nimeni nu—i zicea un cuvinţel, căci era plin de bani. Al treilea, un bărbat tânăr şi frumos, dansa cel mai bine în tot lungul şi latul ţinutului, de aceea i se spunea Regele dansului. Fusese om sărac, slujise ca argat la un lemnar şi, deodată, se înavuţi peste măsură; unii ziceau că ar fi găsit, la rădăcina unui brad bătrân, o oală plină cu galbeni; alţii, că ar fi dat, nu departe de Bingen, cu cangea în apele Rinului — cum fac uneori plutaşii ca să prindă peştele în cârlig — şi ar fi scos din adâncuri un sac burduşit cu aur, care cică ar fi fost o parte din comoara Nibelungilor, îngropată acolo; ce mai, ajunsese omul putred de bogat şi toţi, cu mic şi mare, îl priveau ca pe un prinţ.

La bărbaţii aceştia trei se tot gândea Peter cărbunarul pe când şedea singur—singurel în pădurea de brazi. Ce—i drept, aveau tustrei o anume hibă, care—i făcea nesuferiţi în ochii celorlalţi: erau de o zgârcenie neomenească, nu arătau pic de milă faţă de datornici ori săraci — cu toate că băştinaşii Pădurii Negre sunt de felul lor oameni îngăduitori. Se ştie însă cum merg treburile: pe de o parte îi urau pentru zgârcenia lor, pe de alta îi cinsteau ca bogătaşi. Că doar nu mai era nimeni să arunce cu bănet cum aruncau ei, de parcă l—ar fi cules de pe jos scuturând brazii.

“Aşa nu se mai poate, îşi spuse într—o zi Peter, foarte amărât. Ieri, de sărbătoare, toată lumea şedea în cârciumă! Dacă nu ies curând la liman, apoi îmi scurtez zilele. Ai, de—aş fi şi eu bogat, bine văzut ca Ezechiel—cel—gros, ori puternic, fără teamă, ca Schlurkar—cel—lung, ori plin de faimă şi de bani ca Regele dansului, care, în loc de un sfanţ, le aruncă muzicanţilor taleri de aur! De unde naiba o fi având atâţia bani?“

Îi trecură prin cap câteşitoate, cum şi în ce fel ar putea să se căpătuiască, dar nimic nu—l mulţumi. Până la urmă se opri la vechile poveşti, cu oameni care s—ar fi umplut cândva de bani datorită lui Michel Olandezul şi Omuleţului—de—sticlă. Pe când mai trăia tatăl său, veneau adesea în casă prieteni nevoiaşi şi se întindeau la taclale lungi despre tot soiul de bogătani şi despre felul cum au ajuns să prindă cheag. Atunci îl pomeneau nu o dată pe Omuleţul—de—sticlă. Gândindu—se adânc, Peter îşi aminti chiar şi poezia ce trebuia rostită pe Dâmbul cu brazi pentru ca duhul cu pricina să se arate. Începea aşa:

Tu, în pădurea de brazi vistiernic,
Tu, peste codri stăpânul puternic,
De sute de ani te laşi văzut...

Însă degeaba îşi trudi Peter capul ca să—şi amintească şi cuvintele ce urmau. De multe ori era gata—gata să întrebe pe câte un bătrân cum sună mai departe versurile; însă de fiecare dată îl oprea teama, nu cumva să—şi dezvăluie gândurile; de altfel, judeca dânsul, s—ar putea ca povestea cu Omuleţul—de—sticlă să nu prea fie răspândită şi prea puţini să fie oamenii care ştiu acele cuvinte, că doar nu erau mulţi bogătaşii din Pădurea Neagră; şi apoi, de ce nici tatăl său, nici nevoiaşii ceilalţi nu—şi încercaseră, la timpul lor, norocul?

În sfârşit, Peter aduse vorba despre Omuleţul—de—sticlă în fata mamei, care îi înşiră doar lucruri ştiute, îşi aminti doar primul din versurile ce trebuiau rostite şi, ca noutate, îi spuse că duhul acela pitic nu se arăta decât oamenilor născuţi duminica, între orele unsprezece

şi două. El, Peter, cică se potrivea, numai de—ar afla cum sună poezia, căci s—a născut într—o duminica la orele douăsprezece de prânz.

Auzind Peter cărbunarul una ca asta, mai că—şi pierdu cumpătul de bucurie şi de dorul aventurii ce—l aştepta. I se păru de ajuns că ştie o parte din versuri şi că s—a născut duminica, pentru ca Omuleţul—de—sticlă să răsară înaintea lui. Astfel, într—un rând, după ce îşi vându cărbunii, nu mai aprinse focul în cuptor ci, punându—şi pieptarul măreţ al tatii, ciorapii noi, roşii şi pălăria de zile mari, apucă un ciomag negru, noduros, lung de cinci picioare, şi îşi luă rămas bun de la maică—sa:

— Mă duc la cancelarie, în oraş. Curând se aleg feciorii pentru armată şi vreau să—i mai bag în cap funcţionarului că eşti văduvă şi că nu mă ai decât pe mine, singurul fiu.

Mama îi lăudă gândul cel bun; el însă porni spre Dâmbul cu brazi. Acesta se afla cocoţat pe cea mai mare înălţime din Pădurea Neagră, şi jur împrejurul lui, preţ de vreo două ore de mers, nu se zărea pe—atunci nici colibă, darmite sat, căci oamenii superstiţioşi ziceau că ar fi un loc nesigur. De altfel, nici nu se prea îndemna lumea să taie acolo brazi, deşi creşteau înalţi şi frumoşi; şi asta pentru că nu o dată când lucrau prin acele părţi, oamenii se pomeneau că le zboară securea din mâini şi cade în bulboanele râului; alteori, brazii, prăbuşindu—se prea repede, fie că—i betegeau, fie că—i omorau pe tăietori; unde mai pui că lemnul, cât ar fi fost el de bun, nu—l puteai folosi decât pentru foc, deoarece plutaşii nu luau niciodată asemenea buşteni, urmând o veche credinţă care spunea că un singur buştean de la Dâmbul cu brazi, amestecat în plută, duce la pierzare şi lemnul, şi oamenii. Aşa se face că brazii de pe Dâmbul cu pricina creşteau atât de înalţi şi deşi, încât ziua ţi se părea noapte. Ajuns în preajmă, Peter Munk simţi că—l trec sudorile; nu se auzea nici un glas, nici un pas în afară de paşii lui, nici o izbitură de topor, chiar şi zburătoarele păreau să ocolească brădetul întunecat.

Peter Munk urcă pe creasta Dâmbului şi se opri în faţa unui brad nemaipomenit de gros, pentru care orice negustor olandez ar fi plătit pe loc câteva sute de guldeni. „Aici, gândi Peter, trebuie că şade Omuleţul—de—sticlă." Făcu o plecăciune adâncă, tuşi încet și vorbi cu glasul tremurând:

— Vă urez seară bună, domnule de sticlă!

Dar nu veni nici un răspuns. Liniştea stăruia ca şi înainte. „Poate că ar trebui să spun totuşi poezioara", gândi el. Şi începu, bolborosind:

— Tu, în pădurea de brazi vistiernic,
Tu, peste codri stăpânul puternic
De sute de ani te laşi văzut...

Abia rosti aceste vorbe şi, spre marea lui spaimă, zări o făptură ciudată, mică de tot, ivindu—se de după bradul cel gros. Peter îşi zise că nu poate fi decât Omuleţul—de—sticlă, aşa cum îl înfăţişau oamenii, cu pieptăraş negru, cu ciorăpiori roşii, cu pălăriuţa, totul aidoma ca în poveştile lor, până şi feţişoara palidă, fină, isteaţă. Dar vai, cum se ivise de repede, la fel de repede se făcu nevăzut.

— Domnule de sticlă, vorbi Peter Munk după o clipă de şovăială, fiţi vă rog bun şi nu mă luaţi drept neghiob! Dacă vă închipuiţi, domnule, că nu v—am văzut, atunci greşiţi foarte. V—am zărit când trăgeaţi cu ochiul de după copac!

Nici acum nu—i răspunse nimeni, i se păru doar că aude din spatele bradului, când şi când, un chicotit uşor răguşit. În cele din urmă, nerăbdarea învinse teama.

—Ia stai, băieţaş, strigă el, că te prind eu îndată!

Şi dintr—un salt, Peter se şi afla de partea cealaltă a copacului; însă aici nu era nici un vistiernic al pădurilor de brad, ci doar o veveriţă mică, drăgălaşă, care se căţăra sprintenă pe trunchi.

Peter Munk clătină din cap, judecând în sinea lui că vrăjitoria i—a izbutit în parte şi că ar trebui poate încă un versuleţ pentru ca duhul să se lase înduplecat; dar, storcându—şi mintea în fel şi chip, nu găsi urmarea. Veveriţa sălta pe crenguţele de jos ale bradului şi părea să—l încurajeze ori să—şi râdă de el. Se ferchezuia, îşi răsucea frumuşel coada, îl aţintea cu ochii ei deştepţi, până ce lui Peter aproape că i se făcu teamă să mai stea singur cu această fiinţă; căci veveriţa când părea că are cap de om, când ziceai că poartă pălărie în trei colţuri, când jurai că e altă veveriţă, care avea doar lăbuţele dinapoi încălţate cu ciorapi roşii şi ghete negre. Într—un cuvânt, era un animal zglobiu; totuşi tânărul cărbunar tremura în faţa ei; bănuia că nu e lucru curat.

Luă deci calea îndărăt, mai grăbit de cum venise, întunericul pădurii se adâncea din ce în ce mai mult, copacii se îndeseau şi Peter, mânat de frică, o porni la trap şi nu se linişti decât atunci când prinse cu urechea lătratul câinilor şi când zări mai apoi, printre arbori, fumul unei colibe. Dar apropiindu—se şi văzând cum sunt îmbrăcaţi oamenii de aici, îşi dădu seama că, în loc să fugă spre casă, la sticlari, apucase în partea cealaltă, unde locuiesc plutaşii. Oamenii din colibă erau tăietori la pădure, un bătrân, fiul său, care o făcea pe gazda, nevasta acestuia şi câţiva nepoţi măricei. Peter îi rugă să—l primească peste noapte şi aceştia îl primiră bine, fără să—l întrebe de nume şi de loc, îi dădură să bea cidru şi seara îi puseră dinainte un cocoş de

munte fript, rumenit, cea mai aleasă mâncare din Pădurea Neagră. După cină, mama şi fetele se aşezară la tors în jurul focului, pe care băieţii îl hrăneau cu cea mai bună răşină de brad, în timp ce bunicul, oaspetele şi stăpânul casei fumau şi se uitau la lucrul femeilor. O parte din băieţi ciopleau linguri şi furculiţe de lemn. Afară în pădure, urla vântul printre brazi; din când în când se auzeau lovituri năprasnice; părea că arbori uriaşi se frâng şi se prăbuşesc trosnind. Netemători, băieţii ar fi dorit să fugă în pădure, să guste priveliştea aceea grozavă. Dar bunicul îi opri, cătând şi vorbind aspru:
— Nu—l sfătuiesc pe nimeni să iasă din casă! rosti el. Căci, pe Dumnezeu, acela nu s—ar mai întoarce! Michel Olandezul doboară acum copacii ca să—şi înnoiască pluta.

Băieţii îl priviră miraţi. Vor fi auzit ei pesemne de acest Olandez, dar acum îl rugară pe bunic să le spună din fir în păr povestea. La rândul său, Peter, care în partea cealaltă a pădurii nu aflase despre Michel Olandezul decât lucruri puţine şi încâlcite, îl rugă pe bătrân să—i spună cine şi cum e duhul cu pricina.
— E stăpânul acestei păduri, lămuri moşul. Şi dacă dumneata, la vârsta ce o ai, încă n—ai ajuns să—l cunoşti, înseamnă că locuieşti dincolo de Dâmbul cu brazi ori chiar şi mai departe. Dar să vă spun câte ştiu şi câte arată povestea despre el. Cu vreo sută de ani în urmă — cel puţin aşa zicea bunicul meu — nu găseai în lungul şi latul pământului poporeni mai cinstiţi ca în Pădurea Neagră. Azi, de când umblă atâţia bani prin ţară, oamenii s—au viclenit şi s—au înrăit. Pe—atunci însă erau altfel şi chiar dacă dumnealui de afară mi s—ar uita acum pe geam, încă aş spune ce—am spus de atâtea ori, că numai Michel Olandezul ne—a dus la stricăciune. Trăia deci, cu mai bine de o sută de ani în urmă, un lemnar bogat, care ţinea multe slugi; călătorea până departe, pe Rin, ca să—şi vândă lemnul, şi afacerile îi mergeau de minune, căci era bărbat cinstit şi evlavios. Într—o seară, bate la uşa lui un străin, un zdrahon cum nu mai văzuse nicicând. Era îmbrăcat ca şi feciorii din Pădurea Neagră, dar la statură îi întrecea cu cel puţin un cap şi nimeni nu şi—ar fi închipuit vreodată că poate fi pe lume asemenea om uriaş. Vine şi îl roagă pe lemnar să—i dea de lucru. Acesta, văzând cât e de puternic şi bun de hamalâc, îi socoteşte simbria şi se învoiesc. Michel — căci aşa îi zicea pe nume — se arătă a fi un lucrător cum stăpânul său nu mai avusese în toată viaţa lui. La doborâtul brazilor ţinea loc de trei; când şase inşi cărau buşteanul la un capăt, dânsul îl umfla singur de capătul celălalt.

Dar într—o zi, după ce lucrase o jumătate de an la pădure, Michel se înfăţişă stăpânului şi rosti:

„Am tăiat destul aici, la copaci. De—acu' mi—ar prinde bine să mai văd şi încotro se duc buştenii mei. Ce—ar fi să mă luaţi plutaş măcar o singură dată?"

Stăpânul răspunse:

„N—aş vrea, Michel, să—ţi stau în drum dacă ai poftă să umbli prin lume, deşi la tăiat de brazi îmi trebuie oameni vânjoşi ca tine, pe când la plută se cere mai mult îndemânare. Dar facă—se de astă dată pe voia ta!"

Aşa se şi făcu. Pluta cu care urma să plece avea şase părţi, iar ultima parte era din buştenii cei mai grei. Or, seara, în ajunul plecării, Michel mai aduse încă şase buşteni groşi şi lungi cum nu s—au pomenit; îi săltă câte unul, uşor, ca pe o cange, băgându—i în sperieţi pe ceilalţi lucrători. Unde doborâse asemenea copaci, nu se ştie nici până în ziua de azi. Când văzu ce văzu, stăpânul simţi că—i râde inima în piept, căci făcu de îndată socoteala câţi bani ar ieşi dacă ar vinde aceşti buşteni. Michel însă vorbi:

„Aşa, ăştia o să mă ţină la drum, că pe surcelele alea nici nu pot să mă mişc."

Stăpânul vru să—i dea nişte cizme de plutaş, dar Michel le aruncă şi scoase la iveală o pereche de cizmoaie grozav de mari. Bunicul meu zicea că ar fi cântărit o sută de funturi şi că numărau cinci picioare lungime.

Pluta porni şi Michel, pe câtă mirare stârnise între tăietori, pe atât îşi uimi acum plutaşii. În loc ca pluta, împovărată de buştenii aceia uriaşi, să lunece mai greu la vale, cum se

aşteptaseră cu toţii, iată că ţâşni ca săgeată pe Neckar în jos. La coturi, unde plutaşii aveau de obicei mult de furcă pentru a ţine pluta pe mijlocul râului şi a nu se împotmoli în nisip şi pietriş, Michel sărea numaidecât în apă şi, dintr—un brânci, muta pluta fie pe stânga, fie pe dreapta, încât îşi urma calea fără nici o primejdie, iar când drumul era drept, Michel sărea la cârmă, ridica toate prăjinile, trăgea un buştean din cei mari, îl proptea ca pe un drug în prundiş şi, dintr—o apăsare, făcea ca pluta să—şi ia zborul încât ziceai că pământ şi arbori şi sate fug pe dinaintea ochilor. Astfel, în numai jumătate de timp, ajunseră la Köln, pe malul Rinului, unde obişnuiau să—şi vândă încărcătura. Aici însă Michel vorbi:

„Doar sunteţi negustori sadea şi vă cunoaşteţi interesul! Credeţi că ăstora din Köln le trebuie atâta lemnărie câtă le aducem noi din Pădurea Neagra? Nu! Ei cumpără lemnul cu jumătate din preţ şi îl vând pe urmă scump în Olanda. Haideţi să vindem aici buştenii mărunţi, iar pe cei mari să—i ducem olandezilor. Cât va fi să scoatem peste preţul obişnuit, rămâne câştigul nostru."

Aşa grăi vicleanul de Michel, iar plutaşii se arătară mulţumiţi; unii fiindcă doreau să vadă şi ei Olanda, să călătorească până acolo, alţii fiindcă râvneau să facă bani. Doar unul singur, om cinstit, îi sfătui să nu pună în primejdie avutul stăpânului şi să nu—l înşele; dar ceilalţi nici că—l ascultară, nici că—şi mai amintiră de vorbele lui; afară de Michel, care păstră totul în minte.

Porniră deci cu pluta la vale, pe Rin.

Michel sta la cârmă şi astfel ajunseră curând la Rotterdam. Acolo li se plăti de patru ori preţul; mai cu seamă buştenii lui Michel aduseră o groază de bani. Când se văzură cu atâta bănet, plutaşii din Pădurea Neagră nu mai ştiau de bucurie. Michel împărţi câştigul: un sfert pentru stăpân, trei sferturi pentru ei. Pe urmă, dă—i prin crâşme, cu marinarii şi cu tot felul de lepădături! Băură şi risipiră la joc toţi banii. Iar pe plutaşul cinstit, care îi sfătuise la bine, Michel îl vându unui neguţător de carne vie şi nu se mai auzi de soarta lui. De atunci, pentru feciorii din Pădurea Neagră, Olanda cică era raiul pe pământ, iar Michel Olandezul ajunse un fel de rege al lor. Lungă vreme stăpânii lemnari nu aflară nimic despre târgul ce se făcea şi ţinutul se tot umplea de bani, de înjurături, de năravuri proaste, de beţii şi jocuri de noroc, care veneau în sus dinspre Olanda.

Mai târziu, când faptele ieşiră la lumină, Michel Olandezul parcă intrase în pământ; nu—l găsiră nicăieri, însă de murit n—a murit. De o sută de ani umblă în chip de strigoi prin

pădure şi se zice că mulţi s—au îmbogăţit cu ajutorul lui, însă pe seama bietului lor suflet. Asta—i tot, încolo nu vă mai spun nimic. Un lucru e sigur: în nopţile cu lună, cum e asta de—acum, Michel Olandezul urcă pe Dâmbul cu brazi, unde nu—i voie de tăiat, şi doboară cei mai falnici copaci; l—a zărit chiar tatăl meu cum frângea, ca pe un pai, ditamai brad de vreo patru picioare grosime. Lemnul îl dăruieşte celor care se abat de la calea dreaptă şi se înhăitează cu el; pe la miezul nopţii coboară buştenii la apă şi îi duce olandezilor. Dar, să fiu eu domn şi rege în Olanda, zău dacă n—aş pune tunurile să—i farme şi să—l bage în pământ! Căci toate vasele, care poartă în trupul lor fie şi o singură bârnă adusa de acest Michel, se scufundă. De aici, atâtea nenorociri care se întâmplă pe mare! Altminteri, cum ar putea să piară sub apă un vas minunat, puternic şi încăpător? Însă, de câte ori Michel Olandezul doboară noaptea, pe furtună, un copac în Pădurea Neagră, de atâtea ori se desprinde o bârnă veche din trupul unui vas; apa năvăleşte înlăuntru şi vasul se scufundă cu oameni, cu şoareci, cu tot.

Asta—i povestea lui Michel Olandezul şi adevărul e că toate relele câte sunt în Pădurea Neagră de la dânsul se trag. Ei da, fireşte, poate să te facă bogat, însă eu unul n—aş lua nimic de la el! Nici în ruptul capului nu mi—aş dori să fiu în pielea unui Ezechiel—cel—gros sau a lui Schlurker—cel—lung. Chiar şi Regele dansului cică i—ar fi căzut în gheare...

Aceste vorbe din urmă bătrânul le adăugase şoptit, ca în taină. Între timp, furtuna se domolise. Fetele aprinseră lampa şi ieşiseră sfioase din odaie. Bărbaţii, însă, după ce umplură un sac cu frunziş, i—l aşezară lui Peter Munck drept pernă pe cuptor, apoi îi spuseră noapte bună.

II

Peter cărbunarul nu mai visase nicicând asemenea visuri grele ca în noaptea cu pricina. Ba se făcea că Michel Olandezul, crunt, mătăhălos, smucea din loc fereastra, întinzându—i cu braţ uriaş o pungă cu galbeni, pe care o scutura, încât banii sunau îmbietor şi plăcut; ba i se părea că odaia e un tăpşan verde, nesfârşit, pe care se tot învârte călare Omuleţul—de—sticlă, mic, prietenos şi chicotind răguşit ca pe Dâmbul cu brazi. Ba îi bâzâia la urechea stângă:

În Olanda e aur cât vrei,
Pui mâna şi iei!
Fără multă treabă
Vin banii degeabă!

Ba îi picura în urechea dreaptă poezioara:

Tu, în pădurea de brazi vistiernic, şi o voce subţire îi şoptea:

„Peter Munk, prostule, cărbunarule, nu te pricepi să găseşti o rimă la «văzut», cu toate că te—ai născut duminică, la orele douăsprezece. Haide, caută rima, prostule!"

Peter ofta şi gemea în somn, trudindu—se să găsească o rimă. Dar cum nu mai făcuse nicicând aşa ceva, cazna se dovedi deşartă. Deşteptându—se în zori, Peter găsi că visase un vis tare ciudat. Se aşeză şi, proptindu—şi coatele pe masă, gândi adânc asupra şoaptelor ce—i stăruiau în ureche. "Haide, caută rima, prostule!" îşi spuse la rândul lui, bătând darabana pe frunte, cu degetele. Dar nici o rimă nu—i venea în cap.

Stând el aşa încruntat, cu ochii tulburi, şi căutând zadarnic o rimă la „văzut", trei flăcăi trecură prin faţa colibei, spre pădure, şi unul din ei cânta:

— La vale cum coboară
Din deal o am văzut
Şi—n cea din urmă oară
Durerea—mi s—a născut

Prin urechea lui Peter ţâşni ca un fulger luminos. Cărbunarul sări din loc şi o zbughi pe uşă afară, căci nu era sigur că auzise întocmai cuvântul. Alergă după cei trei flăcăi şi se repezi la cântăreţ, apucându—l cam tare de braţ:

— Stai, frate! strigă el. Ce rimă ai pus la „văzut"? Fă—mi plăcerea şi spune—mi ce ai cântat adineaori!

— Ce te vâri, băieţaş? răspunse flăcăul din Pădurea Neagră. Am dreptul să cânt ce vreau. Şi lasă, te rog, braţul, că altminteri...

— Ba nu! stărui Peter şi îl strânse şi mai tare de braţ. Spune—mi ce ai cântat!

Ceilalţi doi, văzând ce se petrece, nu stătură mult pe gânduri. Se năpustiră asupra lui Peter cu pumnii şi îl bătură măr, încât acesta slobozi braţul cântăreţului şi căzu în genunchi.

— Acum ţi—ai primit porţia, râseră flăcăii. Şi ţine minte, cap sec, să nu te mai legi de oameni ca noi la drumul mare!

— Ţin minte, cum să nu ţin! răspunse Peter oftând. Dar, vă rog, după ce m—aţi luat în pumni, fiţi buni şi spuneţi răspicat ce—a cântat ăstălaltul.

Flăcăii se porniră din nou pe râs şi batjocură; dar cântăreţul îi spuse totuşi vorbele, după care plecaseră tustrei râzând şi cântând.

— Prin urmare „văzut“ cu „născut”, rosti sărmanul Peter în timp ce se îndrepta anevoie din şale. „Văzut" cu „născut"! De—acum las’ că mai vorbim o vorbuliţa, domnule de sticlă!

Se întoarse în casă, apucă pălăria şi ciomagul, îşi luă rămas bun de la gazde și porni din nou spre Dâmbul cu brazi. Mergea încet, gânditor, căci trebuia să scornească şi un vers

potrivit. În cele din urmă, când ajunse în preajma Dâmbului, unde brazii creşteau din ce în ce mai mari şi mai deşi, Peter găsi versul căutat şi sări în sus de bucurie. Atunci, se ivi de după arbori o namilă de om purtând haine de plutaş şi ţinând în mână o rangă de lemn, uriaşă, cât un catarg. Văzându—l cum vine agale, cu paşi rari, bietul Peter aproape că se lăsă în genunchi fiindcă — după judecata lui — nu putea să fie altul decât Michel Olandezul. Namila încă mai tăcea, în vreme o Peter se uita cu coada ochiului, îngrozit de o asemenea făptură. Era cu cel puţin un cap mai lung decât toţi lunganii pe care îi văzuse Peter; nu arăta nici tânăr, nici bătrân, însă faţa o avea plină de brazde şi încreţituri; purta pieptar de pânză şi cizme cumplit de mari, trase peste pantalonii de piele — aşa cum ştia Peter din poveşti.

— Peter Munk, ce cauţi la Dâmbul cu brazi? rosti înfricoşător regele pădurii, cu glas aprig şi adânc.
— Bună dimineaţa, vecine! răspunse Peter, voind să se arate curajos, dar tremurând de frică. Dau să ajung acasă peste Dâmbul cu brazi.
— Peter Munk! îl aţinti celălalt cu nişte ochi crunţi Drumul tău nu trece pe—aici.
— Ei da, nu chiar, se bâlbâi Peter, însă azi e cald şi mă gândeam că o fi mai răcoare prin părţile astea.
— Nu minţi, mă, cărbunarule, răcni Michel Olandezul cu glas tunător, că te pocnesc cu ranga şi te fac una cu pământul. Crezi că n—am văzut cum te rugai de pitic? adăugă el mai blând. Hai, du—te, a fost o prostie din partea ta. Bine măcar că n—ai ştiut versuleţul. Că doar piticul e un zgârcit şi jumătate, nu—ţi dă decât pe sponci, iar dacă—ţi dă ceva, tot degeaba — nu te bucuri de trai. Ascultă, Peter, eşti un biet calic şi mă doare sufletul. Un băiat ca tine, isteţ şi frumos, care ar putea să—şi facă un rost pe lume, stă şi arde la cărbuni! În timp ce altora le curg talerii şi ducaţii din mânecă, tu abia de poţi cheltui nişte firfirici. Păcătoasă viaţă!
— Adevărat, cum aţi zis, păcătoasă!
— Dar n—o să ne speriem din asta, urmă namila de Michel. Am ajutat eu băieţi cumsecade şi n—o să fii tu cel dintâi, ia spune: câte sute de taleri ţi—ar trebui la început?

Vorbind astfel, îşi strecură taşca uriaşă, plină cu bani, şi Peter auzi iarăşi zornăitul plăcut de azi—noapte, din somn. Inima îi zvâcnea dureros, cu teamă; fiori reci şi calzi îl cutreierau, că doar Michel nu arăta ca unul care ţi—ar da banii din milă, fără să ceară nimic în schimb. Peter îşi aminti de cuvintele moşului, rostite în taină, despre bogătaşii acelui ţinut şi, mânat de o spaimă nelămurită, strigă:

— Mulţumesc, domnule, dar nu vreau să am nimic de—a face cu dumneata! Te cunosc eu!

Apoi o luă la picior şi fuga, şi fugea de—i scăpărau călcâiele. Însă duhul pădurii se ţinea lângă el cu paşi nemăsurat de lungi şi mormăia surd, ameninţător:

— O să—ţi pară rău, Peter! În frunte ţi—e scris, în ochi ţi se citeşte că de mine nu scapi! Nu mai fugi aşa! Ascultă o vorbă înţeleaptă! Uite colo e hotarul meu!

Însă Peter, când auzi de hotar şi zări în faţă un şănţuleţ, grăbi şi mai mult paşii ca să treacă dincolo, încât Michel Olandezul trebui să alerge la rândul lui, blestemând şi înjurând. Dintr—un salt deznădăjduit, Peter sări şanţul, căci văzuse cum duhul pădurii se pregătea să repeadă ranga în el. Ajunse deci cu bine de partea cealaltă; ranga se făcu ţăndări, de parcă s—ar fi lovit în văzduh de un zid, şi o aşchie lungă căzu lângă Peter.

Bucuros, acesta o ridică, voind s—o arunce înapoi găliganului de Michel. Dar, în aceeaşi clipă, simţi că bucata de lemn i se mişcă în palmă şi, spre groaza lui, găsi că e un şarpe uriaş, care porni de îndată să se caţere pe el, sâsâind cu limba, fulgerând din ochi. Peter îl slobozi, dar şarpele se şi încolăcise pe braţ şi, legănându—şi capul, se înălţa către faţa lui. Deodată, un cocoş de munte mare de tot veni din zbor asupra şarpelui, îl înhăţă cu pliscul de cap şi îl duse cu el, drept care, Michel Olandezul, stând pe marginea şanţului şi văzând cum cineva mai tare decât el îi umfla şarpele, începu să ţipe, să răcnească şi să urle ca turbat.

III

Sfârşit de oboseală, tremurând, Peter îşi urmă drumul. Poteca suia tot mai sus, priveliştea se sălbăticea şi curând flăcăul ajunse la bradul cel mare. Se înclină ca şi în ajun dinaintea Omuleţului—de—sticlă, care nu se vedea nicăieri, apoi rosti:

— Tu în pădurea de brazi vistiernic,
Tu, peste codri stăpânul puternic,
De sute de ani te laşi văzut.
De cei ce duminica s—au născut.

— De fapt, n—ai nimerit întru totul, dar, pentru că eşti Peter cărbunarul, treacă de la mine! sună în preajmă un glăscior gingaş, plăcut.

Mirat, Peter întoarse capul şi îl zări şezând lângă un brad frumos pe un omuleţ mititel, bătrân, cu pieptar negru, ciorapi roşii şi pălărie mare pe cap. Avea o feţişoară fină, prietenoasă şi o bărbuţă subţire ca fuiorul. Trăgea fum dintr—o lulea de sticlă albastră, ceea ce îi dădea un aer tare ciudat; iar când Peter se apropie mai mult, văzu cu uimire că şi veşmintele, ghetele şi pălăria piticului erau din sticlă colorată; se mlădiau însă pe trup la orice mişcare, de parcă sticla ar fi fost fierbinte.

— L—ai întâlnit pe mojicul de Olandez? întrebă Omuleţul, tuşind uşurel după fiecare cuvânt. A vrut să te bage în sperieţi, dar i—am spulberat ranga vrăjită, n—are s—o mai capete în vecii vecilor.
— Aşa—i, domnule vistiernic, răspunse Peter, înclinându—se adânc. Mi—a fost într—adevăr teamă. N—oi fi chiar dumneata cocoşul de munte care a ucis şarpele? Dacă—i aşa, mulţam frumos! Însă eu unul am venit aici după sfat. Traiul mi—e strâmtorat şi greu; îndeobşte, un cărbunar nu ajunge departe; ori eu fiind încă tânăr, m—am cugetat că, poate, într—un fel oarecare, aş izbuti să—mi aflu rost mai bun. Când mă uit mai ales la alţii cum s—au îmbogăţit nitam—nisam, de—aş lua ca pildă numai pe Ezechiel sau pe Regele dansului, care întorc banii cu furca...
— Peter, grăi piticul dojenitor şi suflând fumul până departe, nu—mi vorbi de asemenea inşi! Cu ce se aleg ăştia că par fericiţi câţiva ani, ca pe urmă să fie cu atât nefericiţi? Nu—ţi dispreţui meseria! Tatăl şi bunicul tău au fost oameni de cinste, Peter Munk, tot cărbunari. N—aş vrea să cred că dorinţa de a trândăvi te—a adus la mine.

Peter se sperie de aceste vorbe, se înroşi la faţă şi rosti:
— Nu, domnule vistiernic al pădurii, doar ştiu şi eu trândăvia, cum să zic, e începutul tuturor metehnelor. Dar să nu—mi luaţi în nume de rău dacă mi—ar plăcea să duc altă viaţă. Cărbunarul, oricum, e un biet cărbunar, un om mărunt, pe când sticlarii, plutaşii, ceasornicarii şi ceilalţi sunt mai bine văzuţi.
— Trufia calcă ades înaintea pierzării, grăi cu mai multă blândeţe micul stăpân al pădurii de brazi. Ciudată seminţie mai sunteţi şi voi, oamenii! Rareori întâlneşti câte unul mulţumit de starea în care s—a născut şi a crescut. Şi uite aşa, dacă ai fi sticlar, ai râvni la lemnărit, şi dacă ai fi lemnar, ţi—ar plăcea să fii domn pădurar ori să te muţi în locuinţa funcţionarului. Dar fie şi aşa. Dacă—mi făgăduieşti că vei lucra cu sârg, atunci îţi dau ajutor să te salți. Am obiceiul ca fiecărui om, care s—a născut duminica, şi vine de mă caută, să—i împlinesc trei dorinţe. Primele două sunt slobode; pe cea de—a treia pot s—o resping, dacă văd că—i rea. Prin urmare, doreşte—ţi ceva, însă, Peter, ceva bun şi folositor.
— Ira! Sunteţi un omuleţ de sticlă pe cinste şi cu drept cuvânt vi se zice vistiernic; toate comorile vă stau la îndemână. Aşa, care va să zică, dacă pot să—mi doresc ceva pe placul inimii, atunci întâi şi—ntâi să dansez mai bine decât Regele dansului şi să intru de fiecare dată la cârciumă cu tot atâţia bani ca şi Ezechiel.

— Nătângule, se mânie piticul, ce dorinţă ticăloasă—i asta să dansezi bine şi să ai bani de joc? Nu ţi—e ruşine, Peter, să—ţi minţi astfel norocul? La ce—ţi foloseşte ţie şi maică—tii dacă ştii să dansezi? La ce—ţi folosesc bani dacă—i duci la cârciumă şi îi laşi acolo ca şi păcătosul de Rege al dansului? Pe urmă rabzi iar toată săptămâna şi n—ai de nici unele. Îţi mai las încă o dorinţă slobodă! Dar vezi, gândeşte—te mai cu temei.

Peter se scărpină la ceafă şi, după câteva clipe de cumpănă, rosti:

— Păi atunci îmi doresc cea mai frumoasă şi mai bogată sticlărie din Pădurea Neagră, cu toate cele de trebuinţă şi cu banii ce se cer pentru întreţinerea ei.

— Şi altceva nimic? întrebă Omuleţul îngrijorat. Altceva nimic, Peter?

— De, aţi putea să—mi daţi si un cal şi o trăsurică.

— Oh, Peter, cărbunar fără minte! strigă mititelul şi de mânie aruncă luleaua aprinsă într—un brad gros, încât acesta se sparse în sute de bucăţi. Cai? Trăsuri? Minte, ascultă ce—ţi spun, minte de om sănătos şi pricepere trebuia să—ţi doreşti, nu cal şi trăsurică. Dar nu te întrista. Fac eu să nu ieşi în pagubă, căci dorinţa asta de—a doua n—a fost chiar proastă de tot. O sticlărie bună poate hrăni pe stăpânul şi pe meşterul ei. Dacă ţi—ai fi dorit pe deasupra minte şi pricepere, atunci caii şi trăsurile ar fi venit de la sine.

— Staţi, domnule vistiernic, zise Peter, doar mi—a rămas încă o dorinţă şi aş putea să—mi doresc minte, nu—i aşa, dacă vi se pare că—mi trebuie chiar atât de mult

— Nu acum! O să mai treci prin destule încercări şi atunci vei fi bucuros că ţi—a mai rămas o dorinţă. Şi cu asta s—a isprăvit, întoarce—te acasă! vorbi micul duh al brazilor, scoţând o punguţă din buzunar. Aici sunt două mii de guldeni. Atât ajunge. Să nu vii la mine după parale, că va trebui să te spânzur de bradul cel înalt! Aşa obişnuiesc eu de când stau în pădure! Dar vezi că, acum trei zile, a murit bătrânul Winkfritz, care avea în josul pădurii o sticlărie. Mergi acolo mâine dimineaţă şi caută s—o cumperi pe bani cinstiţi. Fii sănătos şi harnic şi o să mai trec eu pe la tine din când în când, să te ajut cu sfatul şi cu fapta, că doar nu mi—ai cerut şi mintea care s—ar cuveni. Dar ţi—o spun deschis: prima ta dorinţă a fost rea. Lasă—te de cârciumi, Peter, că nu e om pe care să—l fi fericit multă vreme.

Vorbind astfel, omuleţul dădu la iveală o altă lulea dintr—o sticlă albă ca osul şi, îndesând—o cu muguri uscaţi de brad, şi—o puse în gura mică, fără dinţi. Scoase apoi o cogeamite lentilă, o ţinu în dreptul soarelui şi îşi aprinse luleaua. După ce isprăvi, îi întinse prietenos mâna lui Peter, îi mai dădu câteva sfaturi la drum şi, trăgând din lulea şi suflând din ce în ce mai iute, se făcu nevăzut într—un nor de fum, ce mirosea de—adevăratelea a tutun fin olandez. Plutind încet, norul se pierdu în văzduh printre vârfurile brazilor.

Întors acasă, Peter o găsi pe maică—sa foarte îngrijorată; biata femeie crezuse că i—au luat feciorul în armată. Peter însă era vesel, bucuros şi îi povesti că s—a întâlnit la pădure cu un prieten care l—a împrumutat cu bani, ca să—şi facă un rost mai bun decât cărbunăritul. Deşi maică—sa locuia de treizeci de ani într—o colibă de cărbunar şi se obişnuise cu feţele pline de funingine, ca şi o morăriţă cu bărbatul ei albit de făină, era totuşi încă destul de trufaşă pentru ca, ascultând vorbele lui Peter despre viitorul lor strălucit, să—şi mărturisească şi ea dispreţul pentru starea de acum.

— Ei da, grăi dânsa, ca mamă de fecior cu sticlărie o să arăt şi eu altcumva decât vecina Grete sau Bete, iar la biserică o să şed în faţă, printre oamenii înstăriţi.

Pe de altă parte, Peter căzu repede la învoială cu moştenitorii sticlăriei. Îi păstră pe lucrătorii cei vechi şi, zi de zi, noapte de noapte, fabrica sticlă. La început, meseria îi plăcu. Cobora încet scara, se plimba de colo colo, cu paşi rari, cu mâinile în buzunar, se uita la una, la alta, mai arunca o vorbă de care lucrătorii făceau de obicei mult haz şi marea lui bucurie era să stea de faţă la suflatul sticlei; ba uneori se apuca şi el de lucru închipuind din plămada moale tot felul de ciudăţenii.

Peste puţin însă se plictisi, începu să vină în sticlărie doar câte un ceas pe zi, apoi o dată la doua zile, apoi numai o dată pe săptămână, iar lucrătorii făceau ce le trecea prin cap. Şi toate astea, din pricina cârciumii. Căci duminica, după ce se întorsese de la Dâmbul cu brazi, Peter alergă degrabă la cârciumă unde Regele dansului se şi legăna în dans, iar Ezechiel—cel—gros cu bărdaca dinainte, arunca de—acum zarul, jucând pe taleri din cei maşcaţi. Peter băgă iute mâna în buzunar, ca să vadă dacă Omuleţul—de—sticlă se ţine într—adevăr de cuvânt şi, ce să vezi! Buzunarul era plin cu aur şi argint. De altfel şi picioarele îi zvâcneau, îi scăpărau, de parcă ar fi vrut să ţopăie, să intre în joc, aşa că — după ce se sfârşi primul dans — Peter îşi săltă perechea şi se luă la întrecere cu Regele dansului; şi când acesta sărea în sus preţ de trei picioare, Peter sărea patru; şi când dădea în pas mărunt, alunecat, Peter se răsucea şi îşi mlădia picioarele, încât lumea din jur aproape că—şi pierdea cumpătul de uimire. Iar când în sala de dans străbătu vestea că Peter şi—a cumpărat o sticlărie, când văzu lumea că, ori de câte ori zbura pe lângă muzicanţi, Peter le arunca un ditamai gologan de şase, atunci uimirea nu se mai potoli defel. Unii ziceau că ar fi găsit o comoară în pădure, alţii că ar fi moştenit averea cuiva, destul că toţi îl cinsteau şi îl socoteau acum bărbat cu greutate, doar pentru că avea bani. Deşi se uşură în acea seară de douăzeci de guldeni, totuşi buzunarul îi suna şi îi zornăia ca şi cum i—ar fi rămas încă vreo sută de taleri.

Ştiindu—se în cinstea oamenilor, Peter nu—şi mai încăpea în piele de mândru şi bucuros. Arunca banii cu pumnul, dar îi ajuta şi pe nevoiaşi, căci ţinea minte cât de greu îl apăsase în trecut sărăcia. Regele dansului pierdu ruşinos în faţa noului dansator, care dovedea o dibăcie de neîntrecut; astfel că Peter fu poreclit Împăratul dansului. Duminicile, până şi cei mai aprigi jucători nu cutezau ce cuteza Peter, dar nici nu pierdeau ca el. Totuşi, cât pierdea, tot atâta câştiga, fiindcă lucrurile se petreceau aidoma cum îi ceruse dânsul Omuleţului—de—

sticlă. Dorise să aibă totdeauna în buzunar banii pe care îi avea şi Ezechiel—cel—gros; or, acuma pierdea tocmai la Ezechiel. Dar cum pierdea douăzeci, treizeci de guldeni şi Ezechiel îi umfla, cum se trezea din nou cu bani în buzunar. Încet—încet, ajunse însă mai trândav şi mai pătimaş decât cei mai înrăiţi fârtaţi din Pădurea Neagră şi lumea începu să—i spună mai curând Peter—jucătorul decât Împăratul dansului. Şedea la masa de joc mai în toate zilele de lucru. Sticlăria mergea din rău în mai rău, şi asta din lipsa de minte a lui Peter. Îi zorea pe lucrători să facă sticlă cât se poate de multă; dar, cumpărând sticlăria, el nu cumpărase şi taina unde anume ar putea vinde sticla la preţul cei mai bun. Până la urmă, nu se mai descurca cu atâta sticlă şi o vindea cu jumătate de preţ negustorilor în trecere, numai ca să poată plăti pe lucrători.

Într—o seară venea de la cârciumă şi, în ciuda vinului ce—l băuse ca să se înveselească, se gândea cu jale şi groază la destrămarea avutului său. Deodată, simţi pe cineva alături. Întoarse capul şi ce să vezi! Omuleţul—de—sticlă! Lui Peter îi sări pe loc ţandăra; încrezut şi ţâfnos, jură că numai piticul e vinovat de nenorocirea lui.

— Ce mi—e calul, ce mi—e trăsurică! strigă el. La ce—mi foloseşte sticlăria cu sticlă cu tot? Chiar şi pe vremea când eram un biet cărbunar, încă o duceam mai bine şi fără bătaie de cap. Acuma nici nu ştiu când pică portărelul să—mi preţuiască avutul şi să mi—l scoată la mezat din pricina datoriilor.

— Aşa? se încruntă Omuleţul—de—sticlă. Aşa? Eu port vina că te—ai nenorocit? Asta—i mulţumită pentru binefacerile mele? Cine te—a pus să doreşti ca un netot? Voiai să fii sticlar, fără să ştii unde o să vinzi sticla? Nu ţi—am spus eu să doreşti cu chibzuinţă? Dar ţi—a lipsit mintea, Peter. Mintea şi priceperea ţi—au lipsit.

— Ce minte şi ce pricepere! se răsti Peter. Sunt băiat deştept ca şi ceilalţi. Îţi arăt eu numaidecât!

Şi răcnind astfel, îl apucă pe Omuleţ de guler şi îl strânse vârtos.

— De—acu' eşti în mâna mea, vistiernice! strigă el. O să—ţi spun şi a treia dorinţă, să mi—o îndeplineşti! Să—mi dai pe loc două sute de mii de taleri maşcaţi, şi o casă şi... aoleu! ţipă el ca din gură de şarpe, scuturându—şi mâna.

Căci omuleţul se prefăcuse în sticlă topită, fierbinte, care îl fripse ca focul. Apoi, nu se mai văzu nicăieri.

Câteva zile în şir, umblând cu mâna umflată, Peter se gândi la nerecunoştinţa şi la nebunia lui. Pe urmă îşi alungă părerile de rău, chibzuind: „Ei, şi dacă o să—mi scoată la mezat sticlăria şi toate cele, încă—mi mai rămâne Ezechiel—cel—gros. Câtă vreme o să aibă el bani, în toate duminicile, atâta vreme n—o să—mi lipsească nici mie”.

Da, Peter! Şi când n—o să mai aibă? Asta se şi petrecu într—o zi, drept pildă grăitoare. Era duminică. Peter veni la cârciumă cu trăsura, muşterii îşi scoseră capetele pe fereastră. Unul zise:

— Ia te uită, Peter—jucătorul!

— Da, împăratul dansului, sticlarul cel bogat! vorbi al doilea.

Al treilea însă dădu din cap şi rosti:

— Cu bogăţia las—o încurcată. Se pare că ar avea o mulţime de datorii şi un om de la oraş spunea deunăzi că portărelul n—o să mai aştepte mult până să—i scoată averea la mezat.

Între timp, Peter—cel—bogat, salutându—i cu mândrie şi nobleţe pe muşterii ce—şi ţineau capetele la fereşti, coborî din trăsură şi strigă:

— Bună seara, jupâne! A venit Ezechiel—cel—gros?

La care un glas adânc îi răspunse dinlăuntru:

— Hai, Peter, vino, că ţi—am păstrat locul! Stăm cu toţii aici şi jucăm.

Peter Munk intră în cârciumă, băgă iute mâna în buzunar şi înţelese că Ezechiel trebuie să fie plin de bani, căci şi buzunarul lui era burduşit. Se aşeză la masă, lângă ceilalţi, şi câştigă şi pierdu, şi iar, şi iarăşi, până se lăsă noaptea şi oamenii cinstiţi goliră cârciuma, îndreptându—se spre casele lor. Apoi mai jucară şi la lumina lămpii până ce doi fârtaţi spuseră:

— Sus! Ne ducem acasă, la neveste şi la copii!

Dar Peter, care tocmai pierduse un rând, stărui pe lângă Ezechiel—cel—gros să mai rămână. Acesta se codi lungă vreme, după care grăi:

— Bine, mai întâi să—mi număr banii, pe urmă jucăm, însă pe nu mai puţin de cinci guldeni jocul, altminteri ar fi o copilărie.

Scoase punga şi găsi în ea o sută de guldeni, drept care Peter, ştiind că are şi el atâta, nici nu mai trebui să numere.

Dacă până atunci Ezechiel câştigase frumuşel, acum pierdea întruna şi înjura de mama focului. Cum arunca zarul şi nimerea o „dublă“, cum nimerea şi Peter una, însă cu două punctişoare mai mult. Atunci, Ezechiel, furios, aruncă pe masă ultimii cinci guldeni şi spuse:

— Încă o dată! Şi dacă pierd, tot nu mă las! Mă împrumuţi tu din câştigul tău, Peter! Un jucător cinstit îşi ajută tovarăşul.

— Oricât, fie şi o sută de guldeni, se învoi Împăratul dansului, bucuros de câştig. Ezechiel aruncă zarul şi nimeri cincisprezece.

— Aşa! strigă el. Acum să te văd!

Peter în schimb aruncă optsprezece, dar, în aceeaşi clipă, auzi un glas greu, răguşit, în spatele lui:

— Gata, cu asta s—a terminat.

Privi îndărăt şi îl recunoscu, stând ca o namilă, pe Michel Olandezul. Înfricoşat, scăpă din mână banii pe care tocmai îi câştigase. Dar Ezechiel nici măcar nu—l vedea pe duhul pădurii, ci îi cerea lui Peter să—l împrumute cu zece guldeni şi să joace mai departe. Ca stăpânit de un vis, acesta vârî mâna în buzunar, însă nu dădu de nici un ban, scotoci şi în celălalt buzunar, dar îl găsi gol, întoarse haina, o scutură, dar nu căzu nici o para chioară; atunci abia îşi aminti că prima lui dorinţă fusese ca să aibă mereu atâţia bani câţi are şi Ezechiel—cel—gros. Totul pierise ca fumul. Cârciumarul şi Ezechiel se uitau la el miraţi cum tot caută şi nu—şi găseşte banii; întâi nici n—au vrut să creadă că nu mai are nimic; dar pe urmă, după ce—i scotociră şi ei buzunarele, se mâniară foc, jurând că Peter e un vrăjitor ticălos, care le—a făcut vânt banilor — atât alor săi cât şi celor câştigaţi — în tainiţa lui de acasă. Peter se apără cât putu, însă, privite pe deasupra, toate vorbeau împotriva lui. Ezechiel spunea că va face ca toţi ţinutaşii din Pădurea Neagră să afle povestea asta cumplită, iar jupânul cârciumar făgădui să plece a doua zi în zori la oraş şi să—l dea în judecată pe Peter Munk pentru vrăjitorie, voind cu tot dinadinsul, zicea el, să fie de faţă când îl vor arde pe rug. Apoi se năpustiră ca turbaţi asupra lui, îi smulseră pieptarul şi îl azvârliră pe uşă afară.

Nici o stea nu licărea pe cer când Peter se furişă amărât acasă. Totuşi, flăcăul izbuti să recunoască o umbră neagră, care mergea alături de el şi care, în cele din urmă, vorbi:

— S—a isprăvit cu tine, Peter Munk, s—a dus cu strălucirea ta! Or, asta puteam să ţi—o prezic încă de atunci când n—ai vrut să mă asculţi şi ai fugit la piticul de sticlă. Acum vezi şi tu cu ce te alegi când nu—mi iei în seamă sfatul. Încearcă o dată cu mine, că mi—e milă de soarta ta. Nimeni nu s—a căit vreodată că mi—a cerul ajutor. Dacă nu te sperie drumul, poţi să vii să—mi vorbeşti mâine, toată ziua, la Dâmbul cu brazi, doar să mă strigi.

Peter înţelese cine—i umbra de lângă el şi îl cuprinse groaza. Nu răspunse nimic şi o ţinu într—o goană până acasă.

Povestitorul abia rosti însă aceste cuvinte că deodată fu întrerupt de un zgomot de afară. În faţa hanului se auzea huruit de roţi, glasuri care strigau să li se aducă lumânări, bătăi puternice în poartă, lătrat zgomotos de câini. Cărăuşul şi calfele săriră în sus şi se repeziră la fereastra care dădea spre poartă, să vadă ce se petrece. La lumina palidă a unui felinar zăriră în faţa hanului o caleaşcă mare. Două femei cu obrazul acoperit de văluri tocmai coborau, ajutate de un bărbat înalt. Un vizitiu în livrea deshăma caii, în timp ce un valet dezlega cufărul.

— Domnul să—i aibă în pază, rosti oftând cărăușul. Dacă aceştia scapă nevătămaţi, atunci nu mă mai tem nici eu pentru căruţa mea.
— Linişte! şopti studentul. Cred că nu pe noi ne pândesc tâlharii, ci pe aceste doamne. Pesemne că cei de jos au fost înştiinţaţi de sosirea acestor călători. Dacă le—am putea da de veste! Dar, ia stai! În tot hanul nu—i decât o singură cameră ca lumea, potrivită pentru nişte doamne. Camera vecină cu a mea. Cu siguranţă că acolo vor fi conduse. Staţi liniştiţi aici. O să încerc să vorbesc cu slujitorii.

După ce stinse lumânările, lăsând—o aprinsă numai pe aceea pe care i—o dăduse hangiţa, tânărul se furişă în camera lui. Acolo ascultă încordat ce se petrece dincolo de uşă.

Nu trecu mult şi se auziră paşi pe scară. Cele două doamne, însoţite de hangiţă, urcau treptele, îndreptându—se spre camera alăturată de a lui. Hangiţa le îndemnă mieroasă să se culce cât mai repede, fiindcă erau, desigur, obosite de drum, şi plecă. Curând, studentul desluşi pe scară paşi grei, bărbăteşti. Atunci crăpă uşa cu băgare de seamă şi—l zări pe bărbatul cel înalt care ajutase doamnelor să coboare din caleaşcă. Purta straie de vânător, şi la brâu avea un cuţit de vânătoare. Părea să fie un căpitan de poştă sau însoţitorul doamnelor străine. Văzându—l singur, studentul deschise repede uşa şi—i făcu semn să intre la el. Omul se apropie mirat şi înainte de a apuca să întrebe ceva, studentul îi şopti:
— Domnule, în noaptea aceasta aţi nimerit într—un cuib de tâlhari.

Străinul se sperie. Studentul îl trase însă înăuntru şi îi povesti despre întâmplările ciudate din han.

Vânătorul părea foarte îngrijorat. Îi povesti tânărului că doamnele, o contesă şi camerista ei, voiseră să călătorească toată noaptea, dar, la o distanţă de o jumătate de oră de han, le ieşise în cale un călăreţ şi le întrebase încotro mergeau. Aflând că aveau de gând să treacă noaptea prin Spessart, le povăţuise să n—o facă, fiindcă în pădure le pândeau mari primejdii.
— Ascultaţi sfatul unui om de treabă, adăugase el, şi renunţaţi la această hotărâre. Nu departe de aici se află un han. Chiar dacă nu vă place şi vă vine peste mână, e mai bine să înnoptaţi acolo decât să călătoriţi prin bezna asta şi să vă primejduiţi viaţa fără rost.

Drumeţul păruse un om cinstit, cumsecade, şi fiindcă contesa se temea să nu fie atacată de tâlhari, l—a ascultat şi a poruncit vizitiului să oprească la han.

Vânătorul socoti de datoria lui să le vestească pe doamne de primejdia ce le pândea. Intră în cealaltă cameră şi, după puţin timp, deschise uşa care despărţea odaia contesei de aceea a studentului. Contesa, care părea să aibă vreo patruzeci de ani, intră, palidă de spaimă, în camera studentului şi—l rugă să repete ceea ce—i spusese vânătorului. Apoi se sfătuiră cum să iasă din încurcătură. Până la urmă hotărâră să se adune fără gălăgie laolaltă, atât cei doi slujitori, cât şi cărăuşul şi calfele, ca să se afle cel puţin împreună în clipele de primejdie.

După ce făcură aşa cum plănuiseră, încuiară uşa care despărţea camera contesei de coridor şi îngrămădiră în faţa ei scrinuri şi scaune. Contesa şi camerista se aşezară pe pat, iar cei doi slujitori rămaseră de veghe. Ceilalţi oaspeţi, însă împreună cu vânătorul, se aşezară la o masă în camera studentului, hotărâţi să înfrunte primejdia.

Erau aproape orele zece. În han domnea o linişte adâncă. Părea că nimeni şi nimic nu avea să—i tulbure pe oaspeţi. Făurarul spuse într—un târziu:
— Ca să gonim somnul, ar fi bine să ne trecem vremea ca şi până acum. Fiecare dintre noi cunoaşte o mulţime de poveşti, şi dacă domnul vânător nu are nimic împotrivă, să istorisim mai departe.

Vânătorul nu numai că nu se împotrivi, ci ca să arate că încuviinţează întru totul acest fel de a—şi petrece timpul, ceru să povestească şi el o întâmplare. Şi începu:

(Partea a doua)

IV

Luni dimineaţă, când Peter veni la sticlărie, îi găsi acolo nu numai pe lucrători, ci şi pe alţi oameni, la care lumea nu se prea uita cu drag, adică portărelul şi trei aprozi de la judecătorie. Funcţionarul îi ură bună dimineaţa, vru să ştie cum a dormit, pe urmă scoase la vedere un catastif gros, în care se aflau înscrise toate datoriile lui Peter.
— Puteţi să plătiţi, ori nu? întrebă funcţionarul privind aspru la el. Şi nu lungiţi vorba, că n—am timp de pierdut. Până la turn sunt trei ore bune de mers.

Lui Peter îi pieri curajul. Mărturisi că nu mai are nici un sfanţ şi lăsă pe seama funcţionarului să preţuiască locuinţa, ograda, sticlăria, grajdul, trăsura şi caii; şi, în vreme ce portărelul cu aprozii umblau de colo—colo, măsurând şi preţuind, Peter chibzuia că nu—i tocmai departe până la Dâmbul cu brazi: „Nu m—a ajutat ăla mic, îşi zicea el, atunci îmi încerc norocul cu namila." Fără să se codească prea mult, porni spre Dâmbul cu brazi, în fuga mare, de parcă aprozii ar fi alergat pe urmele lui. Trecând în grabă pe lângă locul unde vorbise întâia oară cu Omuleţul—de—sticlă, i se păru că o mână nevăzută dă să—l oprească; dar Peter se smulse şi fugi într—un suflet până la hotarul de care îşi aminti numaidecât. Abia ce rosti gâfâind: „Michel Olandezul! Domnul Michel!" că şi răsări în faţa lui plutaşul cel uriaş, cu o rangă în mână.
— Ai venit? rosti acesta zâmbind. Au vrut să scoată pielea de pe tine, să te vândă celor care ţi—au dat cu împrumut? Ei, fii liniştit! Toată năpasta ţi se trage de la piticul de sticlă, schismaşul şi făţarnicul! Când faci un dar, apoi dar să fie, nu cu ţârâita, ca zgârcitul ăla. Hai până acasă la mine, adăugă Michel îndreptându—se spre pădure, să vedem dacă facem târgul.

“Târgul? gândi Peter. Ce—ar putea să—mi ceară, ce—aş putea să—i dau în schimb? Vrea să—i slujesc, ori ce alta?"

Merseră cât merseră, la deal, pe o potecă povârnită, când deodată Peter se trezi pe buza unei prăpăstii adânci, întunecate. Michel Olandezul coborî pe peretele stâncos, de parcă ar fi călcat uşurel pe o scară de marmură. Pe urmă, Peter fu cât pe—aci să leşine, căci — ajuns pe fundul prăpastiei — Michel crescu înalt cât o turlă de biserică şi îi întinse un braţ lung cât sulul de la războiul de ţesut, având la capăt o mână lată ca masa de la cârciumă.
— Şezi pe mâna mea, ţine—te de degete şi n—o să cazi! strigă Michel Olandezul cu o voce care suna de jos cum sună clopotul la morţi.

Tremurând, Peter ascultă porunca, se aşeză pe mâna uriaşului şi se ţinu de degetul cel gros. Coborâşul era lung, din adânc în mai adânc, totuşi Peter, spre mirarea lui, văzu că nu se întunecă deloc; dimpotrivă, prăpastia parcă se umplea tot mai mult de lumina zilei, până ce ochiul n—o mai putu răbda. Pe măsură ce Peter cobora, Michel Olandezul scădea la statură, iar jos de tot avea din nou înfăţişarea de mai înainte şi stătea în faţa unei case nici mai bună nici mai rea decât casele ţăranilor înstăriţi din Pădurea Neagră. Odaia unde intrară nu se deosebea în nici un fel de odăile obişnuite, doar că părea singuratică. Ornicul de lemn agăţat în perete, soba de olane, laviţele late, sculăria înşirată pe poliţe — toate arătau ca şi în alte părţi. Michel îi pofti să ia loc la masa cea lungă, ieşi apoi şi se întoarse curând cu un ulcior de vin şi cu pahare. Turnă vinul şi începu să vorbească despre bucuriile vieţii, despre ţări străine, despre oraşe minunate, despre râuri şi fluvii, încât Peter, simţind că—l încearcă dorul după atâtea frumuseţi, i—o şi spuse deschis. Iar acesta vorbi:

— Chiar dacă trupul ţi—a fost plin de putere şi îndrăzneală şi ai vrut să întreprinzi ceva, totuşi câteva bătăi ale inimii tale proaste te—au făcut să tremuri. Şi apoi, gândul la onoarea rănită, mâhnirea sufletului — de ce s—ar sinchisi un băiat isteţ de asemenea fleacuri? Ai simţit cumva că te doare capul când ţi—au spus deunăzi şarlatan şi ticălos? Te—a durut cumva burta când a venit portărelul să te arunce din casă? Spune, spune cinstit: ce te—a durut?
— Inima, răspunse Peter ducându—şi mâna în dreptul inimii căci i se părea că bate cu teamă şi nu—şi mai găseşte locul în piept.
— Nu te supăra că—ţi spun, dar ai risipit multe sute de guldeni printre cerşetori şi alţi netrebnici. Şi ce folos ai tras? Ei ţi—au urat în schimb fericire şi sănătate. Mă rog, şi te—ai făcut mai sănătos din asta? Puteai să ţii un medic numai cu jumătate din banii aruncaţi în vânt. Fericire? Bună fericire, când te alungă din casă şi ţi—o scoate la mezat! Şi ce te îndemna să bagi iute mâna în buzunar când vreun cerşetor întinde pălăria lui zdrenţuită? Inima, iarăşi inima! Nicidecum ochii, limba, mâinile sau picioare!e! Doar inima! Cum s—ar zice, ai pus prea mult la inimă.
— Dar cum să fac altfel? îmi dau chiar acum silinţa să o stăpânesc, totuşi bate şi mă doare.
— Păi tu, biet nevolnic, fireşte că nu poţi face nimic, spuse Michel râzând. Dar ia dă—mi mie lucruşorul ăla care ticăie şi să vezi ce bine o să te simţi!
— Să—ţi dau inima mea? strigă Peter îngrozit, înseamnă să mor pe loc. Asta nu, niciodată!
— Ai muri într—adevăr dacă te—ar tăia vreun chirurg de—ai voştri şi ţi—ar scoate inima din piept. Dar cu mine—i altceva. Poftim intră şi o să te convingi!

Cu aceste cuvinte, Michel Olandezul se ridică, descuie uşa unei cămări şi îl conduse pe Peter înăuntru. Când flăcăul trecu peste prag, inima i se strânse dureros, dar el n—o luă în seamă, căci o privelişte neaşteptată şi grozavă se deschise în faţa lui. Pe mai multe rafturi de lemn se înşirau borcane de sticlă, umplute cu o licoare străvezie, şi în fiecare borcan era câte o inimă; de asemenea, pe fiecare borcan era lipită o hârtie cu câte un nume; Peter citi din curiozitate; se aflau aici inima portărelului din F., inima lui Ezechiel—cel—gros, inima vestitului Rege al dansului, inima pădurarului—şef; se mai găseau aici şase inimi de cămătari, opt de ofiţeri recrutori, trei de samsari — într—un cuvânt, o adevărată colecţie a celor mai suspuse inimi din acel ţinut, pe o întindere de douăzeci de ore de mers.

— Priveşte, vorbi Michel Olandezul, ăştia toţi s—au lepădat de teama şi de grijile vieţii! Nici o inimă de—aici nu mai bate înfricoşată ori mâhnită, iar foştii lor stăpâni se simt tare bine că au scăpat de musafirul care le tulbura casa.
— Şi ce poartă acum în piept? întrebă Peter, aproape năuc de câte i—a fost dat să vadă.
— Asta! răspunse Michel Olandezul şi scoase dintr—un sertar o inimă de piatră.
— Cum? O inimă de piatră? spuse cutremurat Peter şi pielea i se încreţi. Ascultă, domnule Michel, asta trebuie că e rece în piept.
— Desigur, însă e o răceală plăcută. Adică, de ce ar fi inima caldă? Iarna, căldura ei nu—ţi ajută la nimic, mai degrabă te încălzeşte un rachiu bun de cireşe; iar vara, când totul e arşiţă şi foc, nu—ţi închipui cum te răcoreşte o asemenea inimă. Pe urmă, cum spuneam, nici tu frică, nici tu groază, nici tu milă neroadă, nici tu alte suferinţe şi zdruncinări.
— Şi asta—i tot ce ai să—mi dai? întrebă Peter mâhnit. Eu trăgeam nădejde la bani şi când colo vrei să mă procopseşti cu o piatră.
— Mă rog, după socoteala mea, cred că te—ai mulţumi la început cu o sută de mii de guldeni. Dacă te arăţi dibaci, poţi să ajungi în curând milionar.
— O sută de mii? strigă fericit sărmanul cărbunar. Păi atunci, nu mai zvâcni atât de iute ici în piept? Ne socotim noi îndată! Bine, Michel, dă—mi piatra şi banii şi ia—mi—o pe neastâmpărata asta de inimă.
— Am bănuit eu că eşti băiat cu cap, vorbi Michel zâmbind prietenos. Haide să mai bem un rând şi pe urmă—ţi număr banii.

Astfel, intrară din nou în odaie şi se puseră pe băut şi băură până ce Peter căzu într—un somn adânc.

V

Peter cărbunarul se trezi la sunetul voios al poştalionului şi ce să vezi! Se afla într—o caleaşcă frumoasă, pe un drum larg şi, aplecându—se afară, zări îndărătul lui Pădurea Neagră, răspândită pe albastre depărtări. Mai întâi nu—i veni să creadă că el însuşi şade în caleaşcă, fiindcă nici hainele nu mai erau cele pe care le purtase în ajun. Dar în curând îşi aminti totul cu atâta limpezime, încât orice îndoială pieri şi Peter îşi zise bucuros: „Ei da, sunt cărbunarul Peter Munk, asta—i limpede, nu—i nimeni altul."

Se mira că nu—l încearcă nici o tristeţe, acum, când părăsea întâia oară tihna patriei sale, a pădurilor, în care a trăit atâţia ani; chiar şi atunci când se gândea la maică—sa, rămasă în mizerie, fără ajutor, nu putea stoarce din el baremi o lacrimă ori un suspin; căci îl stăpânea nepăsarea întru toate. „Păi da, cugetă el, lacrima, suspinul, dorul de casă, duioşia, astea vin de la inimă, or eu, mulţumită lui Michel Olandezul, am o inimă rece, de piatră."

Îşi duce mâna la piept. Acolo era linişte, nimic nu mişca. „Dacă şi—a ţinut tot aşa cuvântul în ce priveşte suta de mii de guldeni, atunci ştiu că mi—ar prii", îşi zise Peter şi începu să caute prin caleaşcă. Găsi tot felul de veşminte, cum nici n—ar fi visat, însă banii nicăieri. Până la urmă descoperi totuşi o geantă cu multe mii de taleri—aur şi înscrisuri pentru bănci din toate marile oraşe. „Aşadar, s—a făcut, mi s—a împlinit voia", gândi el. Se tolăni într—un colţ al caleștii, şi mână şi dă—i în lumea largă.

Călători doi ani, uitându—se din caleaşcă ba la dreapta, ba la stânga, în susul caselor; când se oprea, nu vedea decât tăbliţa de pe cârciumă; apoi umbla prin oraş, în lung, în lat, cerând să i se arate cele mai plăcute lucruri. Dar nimic nu—l mişca, nu—l bucura; nici un tablou, nici o clădire, nici o muzică, nici un dans; inima lui de piatră nu se înfiora, ochii şi urechile îşi pierduseră orice simţ al frumosului. Nu—i rămăsese din plăceri decât mâncarea, băutura şi somnul. Astfel îşi ducea viaţa, călătorind prin lume fără rost, trecându—şi timpul cu mâncarea şi dormind de plictiseală. Uneori, ce—i drept, îşi mai amintea de vremea când, băiat sărac, nevoit să—şi agonisească traiul prin muncă, fusese totuşi mai vesel şi mai fericit. Pe—atunci, priveliştea văii însorite, sunetul muzicii şi al glasului omenesc îl desfătau; pe—

atunci, se bucura ore întregi la gândul că în curând trebuie să pice maică—sa, cu mâncarea aceea simplă, şi îi va aşterne masa lângă cuptorul de cărbuni. Amintindu—şi de trecut, i se părea foarte curios că acum nici măcar să râdă nu putea, el care odinioară izbucnea în râs la cea mai mică glumă. Când alţii râdeau cu poftă, el abia de—şi desena un zâmbet şters, căci inima lui rece nu ştia de veselie, într—adevăr, Peter se simţea tare liniştit; de mulţumire însă nici vorbă nu putea fi. Până la urmă nu dorul, nici suferinţa depărtării, ci pustietatea, scârba, viaţa fără bucurii îl îndemnară să se întoarcă acasă. Când trecu de Strassburg şi zări din nou pădurea umbroasă a patriei, când văzu iar staturile acelea vânjoase, feţele deschise, cinstite, ale oamenilor din Pădurea Neagră, când auzi glasurile lor puternice, adânci, dar cu sunet plăcut — atunci Peter îşi duse repede mâna la inimă; căci se părea că sângele îi curge mai năvalnic în trup şi că va fi să se bucure şi să plângă totodată. Dar ce gând aiurea şi fără temei! Doar avea inimă de piatră şi pietrele sunt moarte, nu râd, nu plâng!

Primul drum îl făcu la Michel Olandezul, care îl primi în felul lui politicos.

— Michel, am călătorit şi le—am văzut pe toate, îi spuse Peter, însă toate sunt fleacuri şi m—am plictisit. Piatra pe care o port în piept mă apără de multe, nu—i vorbă. Nu mă zbucium, nu mă întristez; dar nici nu mă bucur şi o duc aşa de parcă aş trăi numai pe jumătate. Nu s—ar putea ca inima asta de piatră să simtă niţeluş? Ori mai bine dă—mi inima cea veche! M—am obişnuit cu ea timp de douăzeci şi cinci de ani şi, chiar dacă mai făcea câte o năzbâtie, era totuşi o inimă voioasă şi sprintenă.

Uriaşul pădurii se porni pe un râs greu şi răutăcios. Apoi răspunse:

— Când vei muri, Peter Munk, atunci n—o să—ţi lipsească. Atunci vei primi din nou inima ta moale, mişcătoare şi vei putea să simţi ce—o fi să simţi, bucurie sau durere. Dar aici, sus, n—o mai capeţi înapoi. Ascultă, Peter, de călătorit ai călătorit, numai că ţi—ai dus viaţa în aşa fel încât nu putea să—ţi fie de folos. Aşează—te undeva în pădure, clădeşte—ţi casă, ia—ţi nevastă, sporeşte—ţi averea, că doar nimic alta decât munca ţi—a lipsit. Din lene ai dat în plictiseală și acum îţi verşi necazul asupra unei inimi nevinovate.

Peter găsi că Michel are dreptate în ce priveşte lenea şi îşi puse în gând să ajungă şi mai bogat, din ce în ce mai bogat. Michel îi mai dădu încă o sută de mii guldeni şi se despărţiră ca buni prieteni.

Curând se răspândi prin Pădurea Neagră zvonul că Peter Munk cărbunarul, sau Peter—jucătorul, s—ar fi întors şi că ar fi încă şi mai bogat decât fusese altădată. Şi oamenii se

purtară iarăşi cum se poartă. Când ajunsese la sapă de lemn, îl dăduseră pe uşă afară, în plină zi; acum, când îşi făcu intrarea într—o după—amiază de duminică, toată lumea veni să—i strângă mâna, să—i laude calul, să—l întrebe cum a călătorit; iar când se puse din nou la joc cu Ezechiel—cel—gros, jucând pe taleri din cei maşcaţi, oamenii îl cinstiră mai mult ca oricând. Acum nu se mai ţinea de sticlărit, ci o făcea pe negustorul de lemne; dar asta, numai de ochii lumii, căci de fapt se îndeletnicea mai ales cu comerţul de grâne şi cu camăta. Jumătate din Pădurea Neagră ajunse cu timpul să—i fie datoare. Nu împrumuta bani decât cu dobândă grasă, ori vindea grâul cu preţ întreit nevoiaşilor care nu—l puteau plăti pe loc. Portărelul îi era acum prieten la cataramă; când cineva nu—i vărsa domnului Peter Munk banii la zi, pornea călare, cu gealaţii săi, preţuia casa şi ograda bietului datornic, scotea totul la mezat, alunga tată, mamă şi copil în pădure. La început, bogătanul de Peter avu dintr—asta oarecare neplăceri. Sărmanii oameni, prădaţi de lucruşoarele lor, năvăleau grămadă la uşa lui; bărbaţii îi cereau îndurare; femeile dădeau să—i moaie inima de piatră; copiii plângeau după un coltuc de pâine. Dar după ce făcu rost de câţiva dulăi zdraveni, amuţi şi mieunatul ăsta de pisici, cum îi zicea el. Fluiera şi asmuţea câinii asupra liotei de cerşetori, care fugeau care încotro, ţipând. Cel mai mare necaz îl avea din partea „bătrânei". Şi aceasta nu era alta decât doamna Munk, mama lui Peter. După ce îi vânduseră casa şi acareturile, femeia căzu în mare nevoie, iar fiul, întors în ţară bogat, nu se mai sinchisea de soarta ei. Aşa că venea din când în când la pragul casei lui, bătrână, slabă, bolnavă, rezemată într—un toiag. Nu îndrăznea să intre, căci o alungase într—un rând; dar o durea în suflet că trebuia să—şi ducă traiul din mila altor oameni, când propriul ei fiu ar fi putut să—i înlesnească o bătrâneţe fără griji. La vederea chipului palid şi atât de cunoscut, a ochilor rugători, a mâinii ofilite, întinse după ajutor, a umerilor lăsaţi, inima rece a fiului nu se cutremura. Când bătrâna ciocănea sâmbătă seara la uşa lui, Peter se încrunta, scotea un gologan, îl înfăşură într—o hârtie şi poruncea unui slujitor să i—l dea pe fereastră. Auzea glasul tremurător, care îi mulţumea şi îi dorea fericire în viaţă; o auzea cum pleacă tuşind, cu paşii târşiţi, dar nu se gândea decât la gologanul pe care îl cheltuise fără rost.

În sfârşit, chibzui că e timpul să se însoare. Ştia că orice tată din Pădurea Neagră i—ar fi dat bucuros pe fiică—sa. Însă Peter alergea greu. Voia şi de astă dată ceva pe măsura norocului şi a minţii lui. De aceea, cutreieră călare toată Pădurea Neagră, privi aici, privi colea şi nici una dintre frumoasele locului nu i se păru destul de frumoasă. Până la urmă, după ce căută zadarnic prin toate sălile de dans, auzi cum că cea mai frumoasă şi mai vrednică din Pădurea Neagră ar fi fata unui ţapinar. Trăieşte tăcută şi retrasă, se îngrijeşte cu hărnicie şi pricepere de casa părintească şi nu se arată la dans nici măcar de Florii sau în zilele de hram.

Aflând de această minune a Pădurii Negre, Peter hotărî să se ducă la peţit şi porni călare spre coliba ce—i fusese arătată. Tatăl frumoasei Lisbeth îl primi pe nobilul domn cu uimire şi se uimi şi mai mult când auzi că—l are în faţă pe Peter—cel—bogat şi că acesta vrea să—i fie ginere. Nu cumpăni lungă vreme, căci îşi zise că va scăpa în acest fel de sărăcie şi necaz. Se învoi deci fără s—o mai întrebe şi pe frumoasa Lisbeth care, de cuminte ce era, nu se împotrivi şi în curând ajunse doamna Peter Munk.

Dar nu avu parte sărmana de lumina ce o visa. Se ştia pricepută la gospodărie, ci nu izbutea să—i intre în voie domnului Peter Munk! Îi era milă de săraci şi, fiind nevastă de om bogat, credea că nu păcătuieşte dăruind câte un bănuţ cerşetoarelor sau întinzând câte un păhărel de rachiu bătrânilor nevoiaşi. Dar când domnul Peter o prinse într—o zi, strigă la ea cu mânie, sfredelind—o din ochi:

— De ce îmi risipeşti averea pe golani şi pierde—vară? Mi—ai adus tu ceva în casă de te încumeţi la dărnicie? Toiagul de cerşetor al lui tată—tău nu e bun nici măcar să—mi încălzesc supa, iar tu arunci banii ca şi când ai fii prinţesă! Doar o dată să te mai prind, c—apoi îmi simţi tu mâna!

Frumoasa Lisbeth plângea în odaia ei din pricina soţului atât de aspru şi de multe ori îşi zicea că mai bine ar trăi în coliba săracă a tatii decât în casa lui Peter—cel—bogat, zgârcit şi fără inimă. Ah, să fi ştiut că soţul ei are inimă de piatră, că nu e în stare să iubească pe nimeni, nici pe ea, nici pe ceilalţi, atunci poate că nu s—ar fi mirat aşa de mult! Destul că, de câte ori şedea în prag şi zărea trecând un cerşetor, care se ruga de ea cu pălăria întinsă, Lisbeth închidea ochii să nu vadă mizeria şi strângea pumnii ca nu cumva, pe negândite, să vâre mâna în buzunar şi să scoată un bănuţ, Aşa se brodi că, până la urmă, îi ieşi buhul în toată Pădurea Neagră că ar fi mai zgârcită chiar şi decât Peter Munk. Dar într—o zi, frumoasa Lisbeth se aşeză din nou în faţa casei; torcea şi cânta un viers; se simţea veselă, pentru că afară timpul era frumos, iar domnul Peter ieşise călare în câmp. Deodată, zări pe cărare un omuleţ, cărând un sac mare şi greu, încât se auzea de departe cum gâfâie. Privindu—l, Lisbeth îşi zise că un bătrânel atât de pirpiriu n—ar trebui să care asemenea poveri. Între timp, acesta se apropie icnind, poticnindu—se şi când ajunse în dreptul doamnei Lisbeth, mai că se prăbuşi sub greutatea sacului.

— Ah, doamna, rosti el, aveţi bunătatea şi daţi—mi un strop de apă! Nu mai pot, simt că mă prăpădesc.

— La anii dumneavoastră nici n—ar trebui să căraţi atâta, răspunse Lisbeth.
— Ei da, oftă omuleţul, dacă nu m—ar sili nevoia să fiu slugă de povară, ca să—mi ţin zilele. O doamnă bogată ca dumneavoastră nici nu—şi închipuie ce dureroasă e sărăcia şi ce mult face o gură de apă rece în arşiţa asta.

Când auzi ce auzi, Lisbeth intră iute în casa, luă un ulcior de pe poliţă şi îl umplu cu apă proaspătă; dar când ieşi şi îl văzu mai de aproape cum şade sfârşit, neputincios, pe sacul lui, atunci mila o pătrunse adânc în inimă; ştiind că soţul nu—i acasă, puse ulciorul cu apă deoparte, turnă vin într—un pahar, aşeză pe gura paharului o pâiniţă de secară şi le duse bătrânului.
— Ah, un picuş de vin, la anii ce—i aveţi, o să vă prindă mai bine decât apa, vorbi ea. Dar nu beţi dintr—o dată şi mai mâncaţi din pâine!
Omuleţul o privi cu mirare şi lacrimi mari se iviră în ochii lui bătrâni. Bău şi grăi:
— Am trăit mult, dar n—am întâlnit decât puţini oameni atât de milostivi, care îţi întind darul cu atâta drăgălăşenie şi din toată inima, doamnă Lisbeth. Pentru asta veţi avea parte de fericire. O astfel de inimă nu rămâne fără răsplată.
— Da! Şi răsplata o primeşti pe loc! se auzi un glas răstit şi, când întoarseră capetele, văzură că e domnul Peter, furios şi roşu la faţă. Până şi vinul meu din poamă aleasă îl dai la cerşetori? adăugă el răcnind. Şi paharul meu îl duci la buzele vagabonzilor!? Na! Poftim răsplata!

Lisbeth îi căzu la picioare şi îl rugă s—o ierte; dar inima de piatră nu ştia de milă; Peter răsuci cravaşa pe care o ţinea în mână şi, cu mânerul de abanos, o lovi pe nevastă—sa drept în frunte, aşa de rău, încât biata femeie se prăbuşi moartă în braţele bătrânului. Dându—şi seama de ce—a făcut, parcă—l încercă o clipă remuşcarea; se apleacă să vadă dacă mai zvâcneşte viaţa în trupul ei; dar omuleţul rosti cu vocea lui binecunoscută:

— Nu te mai trudi, Peter, cărbunarule! A fost cea mai frumoasă şi mai gingaşă floare din Pădurea Neagră. Tu ai strivit—o şi nu va mai înflori nicicând.
Lui Peter îi fugi sângele din obraz. El vorbi:
— Va să zică dumneata eşti, domnule vistiernic? Acu' ce s—a întâmplat, s—a întâmplat, că aşa a fost să se întâmple. Nădăjduiesc însă că nu mă vei arăta la judecătorie drept ucigaş.
— Ticălosule! răspunse Omuleţul—de—sticlă. La ce mi—ar folosi dacă ţi—aş duce la spânzurătoare învelişul muritor? Nu de judecata pământeană să te temi, ci de altele, mai aspre, căci ţi—ai vândut inima necuratului.

— Şi dacă mi—am vândut—o, strigă Peter, atunci nu—i nimeni vinovat decât vistieria ta înşelătoare. Tu, spirit viclean, m—ai dus pe calea pierzării, m—ai silit să caut ajutorul altcuiva şi de aceea porţi întreaga răspundere.

Dar abia isprăvi, că Omuleţul începu să crească, să se umfle, se făcu mare şi lat, ochii ajunseră cât farfuriile, gura părea un cuptor încins din care izbucnea flăcări. Peter căzu în genunchi şi, în ciuda inimii lui de piatră, tremura tot ca un plop tremurător. Cu gheare de uliu, duhul pădurii îl prinse de grumaz, îl răsuci ca într—un vârtej de frunze uscate şi îl zvârli apoi la pământ de—i trosniră coastele.

— Râma pământului! răcni el cu glas de tunet. Numai să vreau, şi te zdrobesc pe loc. Fiindcă te—ai purtat ca un nelegiuit faţă de stăpânul pădurii! Dar întru cinstea acestei femei moarte, care m—a hrănit şi mi—a dat de băut, îţi las un răgaz de opt zile. Dacă nu apuci pe calea cea bună, vin din nou şi îţi spulber mădularele, şi o să apui în bezna păcatului tău.

VI

Era de acum seară când nişte bărbaţi în trecere găsiră pe bogătaşul Peter Munk lungit la pământ. Îl întoarseră pe toate feţele, să vadă dacă mai răsufla; dar mult timp încercările lor fură în zadar. Până la urmă, unul din ei intră în casă, aduse apă şi îl stropi. Peter trase adânc aer în plămâni, gemu, deschise ochii, se uită lung în jurul său şi întrebă de doamna Lisbeth; dar nimeni n—o zărise. Peter mulţumi oamenilor pentru ajutor, se târî până—n casă şi căută peste tot; Lisbeth nu era nici în pivniţă, nici în pod şi, ceea ce dânsul ţinuse drept un vis urât, nu era decât tristul adevăr. Stând aşa, de unui singur, îi trecu prin cap o sumedenie de gânduri ciudate.

Nu—i era teamă de nimic, că doar avea inimă de piatră. Totuşi, gândind la moartea soţiei, îi venea în minte propriul lui sfârşit, cât de împovărat va fi să plece din lume, tare împovărat de lacrimile săracilor, de blestemele lor, care nu izbutiseră să—i moaie inima, de jalea celor aflaţi la nevoie, asupra cărora asmuţise câinii, de tăcuta suferinţă a mamei, de sângele frumoasei şi blândei Lisbeth. Şi cum ar fi putut să dea socoteală bătrânului ei părinte, dacă ar fi venit şi l—ar fi întrebat: „Unde—i fiica mea, nevastă—ta?“ Şi cum l—ar fi putut scoate vinovat pe altul, pe stăpânul pădurilor, al apelor, al munţilor şi al vieţii omeneşti?

Toate astea îl chinuiau şi în somn. Şi un glas dulce parcă—l trezea mereu: „Peter, fă—ţi rost de o inimă caldă!" Şi când se deştepta, închidea iute ochii, fiindcă glasul părea să fie al bietei Lisbeth, care îl sfătuia într—acest fel.

A doua zi, ca să mai scape de gânduri, se duse la cârciumă. Acolo îl găsi pe Ezechiel—cel—gros. Se aşeză la masa lui, vorbiră ba una, ba alta, despre timpul senin, despre război, despre biruri şi, în cele din urmă, despre moarte, despre cum au murit unul ici, altul colea, pe neaşteptate. Atunci, Peter îl întrebă pe Ezechiel ce crede el despre moarte şi ce se întâmplă apoi. Ezechiel îi răspunse că trupul e culcat în mormânt, sufletul însă zboară fie sus la cer, fie jos, în iad.

— Înseamnă că şi inima o bagă în mormânt? întrebă Peter curios.

— Bineînţeles, o îngroapă şi pe ea.

— Dar când cineva nu mai are inimă?

La aceste cuvinte, Ezechiel îl privi cu nişte ochi cumpliţi.

— Ce vrei să spui? rânji el. Îţi baţi joc de mine? Crezi că nu am inimă?

— Ba cum să nu, inimă—i destulă, tare ca piatra, răspunse Peter.

Ezechiel se uită la el fâstâcit, îşi plimbă ochii în jur să vadă dacă n—a auzit nimeni, apoi vorbi:

— De unde ştii? Ori poate nu—ţi mai ticăie nici ţie inima ?

— Nu mai ticăie! Cel puţin nu aici, în pieptul meu, răspunse Peter Munk. Dar ia spune—mi, acum că m—ai înţeles, ce—o să se mai întâmple cu inimile noastre?
— Ce—ţi pasă, frate? i—o întoarse Ezechiel râzând. Doar o să—ţi duci viaţa pe pământ, şi ajunge! Tocmai ăsta—i câştigul ce ni—l dau inimile reci. Ne scutesc de teama unor gânduri înfricoşătoare.
— E drept. Totuşi, mai cuget. Şi chiar dacă nu mai cunosc teama, totuşi ţin minte cum mă speria iadul când eram un băieţel nevinovat.
— De, chiar bine de tot n—o să ne fie, îngădui Ezechiel. L—am întrebat odată pe un învăţător şi acela mi—a spus că, după moarte, inimile sunt cântărite, ca să se vadă cât atârnă păcatele. Cele uşoare se înalţă, cele grele se scufundă. Aşa că pietrele noastre cred că o să tragă mult la cântar.
— Desigur, întări Peter. Şi de multe ori nu mă prea simt la largul meu când judec toate astea, în timp ce inima nici nu tremură, nici nu—i pasă.

Astfel vorbiră cei doi fârtaţi. Dar în noaptea ce urmă, Peter auzi de cinci sau de şase ori glasul binecunoscut, care îi şoptea la ureche: „Peter, fă—ţi rost de o inimă mai caldă!“ Nu—l munceau părerile de rău pentru omorul săvârşit, însă de fiecare dată când le spunea slugilor că Lisbeth ar fi plecat într—o călătorie, gândea în sinea lui: „Încotro să fi plecat? “ Şase zile petrecu astfel şi noapte de noapte auzi glasul acela, care îi amintea de duhul pădurii şi de grelele lui ameninţări. Dar în dimineaţa celei de—a şaptea zi, Peter sări din aşternut şi strigă:
— Ei bine, vreau să—ncerc! N—oi putea să—mi fac rost de una mai caldă? Piatra asta din piept îmi face viaţa stearpă şi pustie.

Îşi puse repede haina de sărbătoare, se săltă pe cal şi porni către Dâmbul cu brazi.

La poalele dâmbului, acolo unde începea desişul, Peter descălecă, priponi calul şi urcă degrabă creasta. Şi când ajunse la bradul cel gros, spuse:

— Tu, în pădurea de brazi vistiernic,
Tu, peste codri stăpânul puternic.
De sute de ani te laşi văzut
De cei ce duminica s—au născut.

Cum sfârşi, cum se arătă şi Omuleţul—de—sticlă. Dar nu prietenos, drăguţ ca de obicei, ci posomorât şi trist. Era îmbrăcat într—o hăinuţă din sticlă neagră şi o panglică de doliu îi atârna din pălărie. Peter ştia de ce poartă doliu.

— Ce vrei, Peter Munk? întrebă cu glas surd Omuleţul.

— Mai am o dorinţă, domnule vistiernic, făcu Peter cu ochii în pământ.

— Oare mai poate dori o inimă de piatră? Cugetului tău întunecat nu—i lipseşte nimic şi mă îndoiesc că—ţi voi împlini dorinţa.

— Dar mi—ai făgăduit trei, din care mi—a mai rămas una.

— Pe care însă o pot respinge, dacă—i rea! îi aminti duhul pădurii. Dar, mă rog, să auzim ce doreşti!

— Scoate—mi piatra moartă din piept şi pune—mi în loc inima cea vie, se rugă Peter.

— Am făcut eu târgul cu tine? răspunse Omuleţul—de—sticlă. Sunt eu Michel Olandezul, care îi pricopseşte pe oameni cu bogăţii şi cu inimi reci ? Du—te la el de—ţi caută inima.

— Ah, dânsul n—o mai dă înapoi în vecii vecilor, oftă Peter.

— Mi—e milă, cu toate că eşti un rău, vorbi Omuleţul după câteva clipe de gândire. Dealtfel, nici dorinţa nu e proastă, ca să te lipsesc de ajutor. Ascultă aici: prin luptă n—o să—ţi redobândeşti inima, doar prin viclenie, şi s—ar putea chiar să nu—ţi vină prea greu. Michel nu e decât Michel, adică un nătâng, deşi se crede grozav de isteţ. Aşa că te duci la el şi faci cum te—oi învăţa eu!

Şi Omuleţul îl învăţă totul de—a fir—a—păr şi îi dădu o cruciuliţă de sticlă curată.

— De viaţa ta n—o să se poată atinge, adăugă el. O să—ţi dea drumul de îndată ce—i vei arăta lucruşorul ăsta şi te vei ruga. Şi după ce scoţi de la el ceea ce—ţi trebuie, caută—mă aici, în acelaşi loc.

Peter Munk luă cruciuliţa, îşi vârî bine în cap cele auzite şi porni mai departe, spre locuinţa lui Michel Olandezul. Ajuns acolo, îi strigă de trei ori numele şi uriaşul se înfăţişă numaidecât.

— Ţi—ai ucis nevasta? întrebă acesta slobozind hohote de râs. Aş fi făcut—o şi eu. Ţi—a împrăştiat averea printre cerşetori. Dar va trebui să pleci pentru câtva timp din ţară, fiindcă o să iasă tărăboi când vor vedea că nu—i de găsit. Pesemne că ai nevoie de bani, de aceea mă cauţi?

— Ai ghicit, răspunse Peter. Şi îmi trebuie chiar mulţi de astă dată. Până la America e drum lung.

Michel merse înainte şi îl pofti în casă; acolo deschise un scrin în care se aflau bani şi scoase la iveală nişte fişicuri mari de aur. Pe când număra banii pe masă, Peter îi spuse ca într—o doară;

— Mare şugubăţ îmi eşti tu, Michel. M—ai minţit că aş avea în piept o piatră şi că inima mea e la tine.

— Şi nu—i aşa? întrebă Michel! mirat. Îţi simţi cumva inima? Nu e rece ca gheaţa? Suferi de teamă ori de tristeţe? Eşti în stare de remuşcări?

— Păi n—ai făcut decât să—mi opreşti inima, dar de purtat, o port în piept ca de obicei. Şi cu Ezechiel e la fel. Zice că ne—ai minţit pe amândoi. Nu eşti tu omul care să poţi smulge din piept o inimă aşa, fără să se simtă şi fără nici o primejdie. Pentru asta, ar trebui să fii vrăjitor.

— Dar ţi—o spun răspicat, i—o întoarse Michel mânios, că şi tu, şi Ezechiel, şi toţi bogătaşii care s—au învoit cu mine au asemenea inimi reci în piepturile lor, iar inimile adevărate sunt aici, în cămara mea.

— Măi, cum îţi joacă minciuna pe limbă! râse Peter. Astea să le spui altcuiva. Crezi că n—am văzut în călătoriile mele o grămadă de şmecherii! Inimile de—aici sunt făcute din ceară şi atâta tot. Oi fi tu bogat, nu zic ba, însă la vrăjitorie nu te pricepi.

De data asta, uriaşul se înfurie de—a binelea şi dădu în lături uşa de la cămară, răcnind:

— Vino încoace şi citeşte hârtiile de pe borcane! Uite, asta—i inima lui Peter Munk! Vezi cum zvâcneşte? Poţi face aşa ceva din ceară?

— Totuşi, e din ceară, răspunse Peter într—adins.

— Las' că simţi tu îndată că—i a ta!

Michel luă inima, îi desfăcu lui Peter pieptarul, îi smulse piatra şi i—o arătă. Apoi suflă asupra inimii celei adevărate şi i—o aşeză cu băgare de seamă în piept. Şi numaidecât Peter îi desluşi bătaia şi putu să se bucure din nou.

— Ei, cum te simţi? întrebă Michel zâmbind.

— Zău dacă n—ai avut dreptate, răspunse Peter în timp ce—şi scotea pe furiş cruciuliţa din buzunar. Nici n—aş fi crezut că se poate asemenea lucru!

— Nu—i aşa? Iar de vrăjit, ştiu să vrăjesc, ai văzut şi tu. Acuma, să—ţi pun la loc piatra.

— Domol, domnule Michel! strigă Peter, se feri un pas îndărăt şi îi ţinu cruciuliţa sub ochi. Cu slănină se prind şoarecii, şi de astă dată eşti tu păcălitul.

Şi, repede, începu a se ruga, bolborosind ce—i trecea prin minte.

Atunci Michel se făcu mai mic, din ce în ce mai mic, până căzu, zvârcolindu—se ca un vierme, oftând şi gemând; şi toate inimile din jur porniră să bată, să ticăie, de suna în cămară ca într—o ceasornicărie. Peter se sperie şi se tulbură grozav. Ieşi fuga din cămară, din casă şi, mânat de frică, se căţără pe peretele stâncos al prăpastiei, căci auzea cum uriaşul, ridicându—se de jos, izbea cu picioarele în pământ, urla şi înjura ca din gura iadului.

Ajungând sus, Peter fugi spre Dâmbul cu brazi; o furtună mare se porni; fulgerele ţâşneau ba în stânga, ba în dreapta lui, trăsnind copacii; dar el pătrunse nevătămat până în preajma Omuleţului—de—sticlă.

Inima îi bătea veselă; nu de alta, dar se bucura că bate. Pe urmă însă Peter se gândi cu spaimă la viaţa din trecut, ca şi la furtuna ce zdrobise atâţia copaci falnici îndărătul lui. Se gândi la Lisbeth, frumoasa şi buna lui soţie, pe care a ucis—o din zgârcenie; se gândi la el însuşi ca la o lepădătură şi începu să plângă amar pe când urca dâmbul spre Omuleţul—de—sticlă.

Vistiernicul şedea de—acum sub bradul cel uriaş, fumând dintr—o lulea mititică. Arăta mai senin ca ultima oară.

— De ce plângi, cărbunare Peter? întrebă el. Nu ţi—ai găsit inima? O mai porţi pe cea rece în piept?

— Eh, domnule, oftă Peter. Când aveam inimă de piatră, nu plângeam defel şi ochii îmi erau uscaţi ca ţărâna în luna lui iulie; acum însă vechea inimă se frânge în mine pentru ce—am făcut. Pe oamenii care îmi datorau bani i—am nenorocit, am asmuţit câinii asupra săracilor şi bolnavilor; pe urmă, ştii şi dumneata cum a căzut cravaşa pe fruntea ei albă...

— Peter, ai fost un mare păcătos! vorbi Omuleţul. Banii şi lenea te—au stricat până ţi—au împietrit inima şi n—ai mai ştiut de prieteni, de suferinţă, de remuşcare ori milă. Dar părerea de rău împacă lucrurile şi, dacă aş fi convins că—ţi pare rău de viaţa ce ai dus, atunci m—aş strădui să mai fac ceva pentru tine.

— Nu mai vreau nimic, se împotrivi Peter, plecându—şi cu amărăciune capul în pământ. Cu mine s—a terminat, n—o să mă mai bucur câte zile oi avea. Ce să mai încep singur pe lume? Mama n—o să—mi ierte niciodată purtarea ce—am avut, poate că am şi băgat—o în mormânt, ticălosul de mine! Şi Lisbeth, nevastă—mea! Mai bine m—ai omorî, domnule vistiernic. Atunci măcar s—ar isprăvi şi viaţa mea netrebnică.

— Bine, răspunse Omuleţul, dacă nu vrei altfel, poţi s—o ai şi pe asta. Securea îmi stă la îndemână.

El îşi scoase încet luleaua din gură, o scutură şi o vârî în buzunar. Apoi se ridică alene şi se duse în desiş. Peter se aşeză plângând în iarbă: pentru el viaţa nu mai preţuia nimic; îşi aştepta cu răbdare moartea. Peste puţin, auzi paşi în spatele său şi gândi: ,,Acum s—a sfârşit"
— Mai uită—te o dată îndărăt Peter Munk, grăi Omuleţul—de—sticlă.

Peter îşi şterse lacrimile, întoarse capul şi văzu pe... maică—sa şi pe Lisbeth, care îl priveau cu drag. Sărind în sus de bucurie, Peter strigă.
— Adică n—ai murit, Lisbeth? Şi tu, măicuţă, eşti aici şi mă ierţi?
— Vor să te ierte amândouă fiindcă ţi—a părut rău cu adevărat, rosti Omuleţul—de—sticlă. De—acum totul cade în uitare. Întoarce—te la coliba părintească şi fii cărbunar cum ai fost dintru început. Ca om harnic şi de treabă, o să—ţi cinsteşti meseria, iar vecinii o să te iubească şi o să te cinstească mai mult decât dacă ai avea zece care de aur.

Aşa vorbi Omuleţul—de—sticlă, apoi îşi luă bun rămas. Peter şi cele două femei îl lăudară, îl binecuvântară şi plecară.

Casa minunată, unde stătuse Peter—cel—bogat, nu se mai vedea; lovită de trăsnet, arsese din temelii cu tot cu comorile dintr—însa. Dar până la coliba părintească nu era mult; acolo îi duse drumul pe tustrei, iar de marea pagubă nici că le păsa.

Dar ce mirare îi copleşi când ajunseră la faţa locului! Coliba se prefăcuse într—o frumoasă casă ţărănească, înlăuntru, totul era simplu şi curat,
— Asta—i fapta Omuleţului cel bun, spuse Peter.
— Ce frumos! se bucură Lisbeth. Aici o să mă simt mai bine decât în casa aceea mare, cu o mulţime de slugi în jurul meu.

De atunci, Peter se dovedi un bărbat harnic şi cumsecade. Mulţumit cu ce avea, îşi vedea temeinic de meseria lui şi astfel, prin dreapta lui strădanie, ajunse om înstărit, bine văzut şi îndrăgit în toată pădurea. N—o mai certa niciodată pe Lisbeth, îşi cinstea mama şi îi ajuta pe săracii care băteau la uşa lui. Când, după un an şi o zi, doamna Lisbeth născu un băieţel drăguţ, Peter se duse la Dâmbul cu brazi şi rosti cele patru versuri. Dar Omuleţul—de—sticlă nu se arătă.
— Domnule vistiernic! îl chemă Peter cu glas tare. Ascultă un pic! N—am venit pentru alta decât să—i fii naş băieţaşului meu!

Dar Omuleţul nu dădu răspuns. Numai o pală de vânt trecu prin cetini şi scutură în iarbă câteva conuri de brad.
— O să le iau drept amintire, grăi Peter, că singur n—ai vrut să te înfăţişezi.

Vârî conurile de brad în buzunar şi plecă acasă. Dar când îşi dezbrăcă pieptarul de duminică şi când mama, voind să—l aşeze în dulap, îi întoarse buzunarele, se rostogoliră pe jos patru fişicuri mari de bani. Peter le desfăcu şi găsi în ele numai taleri din cei adevăraţi, nou—nouţi, nici măcar unul rău. Acesta era darul naşului, al Omuleţului din pădurea de brazi, pentru micuţul Peter.

Trăiră ei apoi în pace şi chibzuinţă şi, de multe ori, chiar şi după ce încărunţi, Peter obişnuia să spună:
— Mai bine te mulţumeşti cu puţin decât putred de bogat, cu o grămadă de aur şi cu inima rece.

* * *